

บทที่ 3

อำนาจสอบสวนโดยใช้เทคนิคพิเศษและอำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน สอบสวนพิเศษในต่างประเทศ

3.1 กรมสอบสวนคดีพิเศษของไทยกับ FBI (Federal bureau of Investigations) ของสหรัฐอเมริกา

เมื่อมีแนวความคิดในการจัดตั้งกรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้มีประเด็นถกเถียงกันในสังคมและสื่อมวลชน ที่สำคัญคือการแบ่งแยกอำนาจระหว่างสำนักงานตำรวจแห่งชาติกับกระทรวงยุติธรรม ซึ่งเป็นต้นสังกัดของกรมสอบสวนคดีพิเศษ และมีการกล่าวกันว่ากรมสอบสวนคดีพิเศษนี้จะทำหน้าที่เช่นเดียวกับ FBI ของสหรัฐฯ ซึ่งบรรดาสื่อมวลชนก็มักจะเรียกชื่อกรมสอบสวนคดีพิเศษว่า กรม FBI ด้วย

สิ่งที่สมควรพิจารณาในที่นี้ก็คือ กรมสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจหน้าที่และรูปแบบการทำงานที่มีลักษณะเดียวกับ FBI ของสหรัฐฯหรือไม่ เพราะการมีหน่วยงานแบบ FBI ทำให้เป็นความหวังของคนทั่วไปว่า ประเทศไทยจะมีหน่วยงานปราบปรามที่เก่งและมีประสิทธิภาพในการปราบปรามอาชญากรรมร้ายแรงได้

การพิจารณาข้อเปรียบเทียบระหว่างกรมสอบสวนคดีพิเศษกับ FBI จำเป็นต้องทราบความเป็นมาและเหตุผลในการจัดตั้งหน่วยงาน FBI ของสหรัฐอเมริกาเป็นเบื้องต้นว่า ประเทศสหรัฐอเมริกาประกอบด้วย 50 รัฐ ซึ่งแต่ละรัฐต่างมีอำนาจอธิปไตยของตนเอง ทำให้มีระบบและการบริหารงานยุติธรรม 2 ระบบ คือ ระบบของแต่ละมลรัฐและระบบของรัฐบาลกลาง กล่าวคือแต่ละรัฐต่างมีกฎหมายอาญาบังคับใช้และมีเจ้าหน้าที่กระบวนการยุติธรรมรับผิดชอบตั้งแต่ตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์

รัฐบาลกลางก็จะออกกฎหมายออกมาบังคับใช้เพื่อปกป้องคุ้มครองรักษาอำนาจอธิปไตย และรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศในภาพรวม อีกทั้งยังมีหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมแยกต่างหากตั้งแต่ ตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์

ตัวอย่างของกฎหมายรัฐบาลกลางได้แก่ กฎหมายภาษีเงินได้บุคคล กฎหมายยาเสพติด กฎหมายศุลกากร กฎหมายคุมอาวุธปืน หรือกฎหมายความมั่นคงของประเทศ ฯลฯ ดังนั้น หน่วยงานของรัฐบาลกลางจะมีอำนาจบังคับใช้กฎหมายของรัฐบาลกลางเท่านั้น ไม่มีอำนาจเข้าไปบังคับใช้กฎหมายของแต่ละมลรัฐ

หน่วยงาน FBI หรือ Federal Bureau of Investigation เป็นหน่วยบังคับใช้กฎหมายที่จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1906 สังกัดกระทรวงยุติธรรมหรือ Department of Justice สำหรับความรับผิดชอบและอำนาจหน้าที่ของ FBI ที่สำคัญคือ การบังคับใช้กฎหมายของประเทศ ซึ่งมีลักษณะสำคัญ 2 ประการคือ

1. ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ เช่น การก่อวินาศกรรม การปฏิวัติ การเปลี่ยนแปลงสายลับให้แก่ประเทศอื่น ฯลฯ
2. ความผิดอาญาที่เกิดขึ้นในหลายมลรัฐติดต่อกัน เช่น การฆาตกรรมต่อเนื่องหลายรัฐ หรือการปล้นทรัพย์หรือชิงทรัพย์หลายรัฐ ฯลฯ

จะเห็นได้ว่า FBI เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจทั่วประเทศสหรัฐฯ แต่ก็มีขอบเขตอำนาจเฉพาะกฎหมายของรัฐบาลกลางเท่านั้น อีกทั้งถูกจัดตั้งขึ้นมาเพื่อดำเนินการกับคดีอาญาทั่วไปที่เกิดขึ้นหลายท้องที่ หากปล่อยให้ตำรวจของแต่ละมลรัฐดำเนินการอาจจะเกิดความซ้ำซ้อนและเกิดปัญหาด้านนักกฎหมายในการสอบสวน การจัดตั้งหน่วยงาน FBI จึงสามารถดำเนินการได้ แม้จะมีเสียงคัดค้านจากผู้แทนสภาองเกรสหลายท่านก็ตาม

ดังนั้น หากพิจารณาตามหลักวิชาการบริหารงานแล้ว จะเห็นได้ว่ากรมสอบสวนคดีพิเศษ ไม่น่าจะเปรียบเหมือนกับหน่วยงานสอบสวนกลาง หรือ FBI ของสหรัฐฯ เนื่องจากความแตกต่างกันทางด้านระบบการปกครอง ระบบบริหารงานยุติธรรม และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งหน่วยงาน ซึ่งที่ถูกต้องน่าจะกล่าวว่า กรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของรัฐหน่วยหนึ่งที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเฉพาะเช่นเดียวกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมศุลกากร หรือกรมป่าไม้¹ นอกจากนี้ หากพิจารณาในด้านระบบการสอบสวนและฟ้องคดีของไทยกับสหรัฐฯ ก็มีความแตกต่างกัน โดยตามกฎหมายไทย การสอบสวนเป็นเงื่อนไขของการฟ้องผู้ต้องหาว่ากระทำผิดอาญาต่อศาล ถ้าไม่มีการสอบสวนก็จะฟ้องคดีต่อศาลไม่ได้ แม้กระทั่งการสอบสวนไม่ชอบ เช่น การสอบสวนโดยผู้ที่ไม่ใช่อำนาจตามกฎหมาย ก็จะไม่ฟ้องคดีนั้นต่อศาลไม่ได้ และถึงแม้ฟ้องไปศาลก็ต้องพิพากษายกฟ้อง ระบบกฎหมายไทยจึงให้ความสำคัญอย่างมากกับกระบวนการสอบสวนซึ่งได้แก่ การรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิด พยานหลักฐานในชั้นสอบสวนเหล่านี้เป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้ในชั้นศาล แต่ระบบการดำเนินคดีอาญาของสหรัฐอเมริกาไม่ได้ให้ความสำคัญต่อกระบวนการสอบสวน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง การสอบสวนไม่ใช่เงื่อนไขของการฟ้องคดีอาญาต่อศาล

¹ บทความจากสื่อมวลชน “กรมสอบสวนคดีพิเศษ เอฟบีไอไทย ปมจัดซื้อ ตร.-ยุติธรรม”
ที่มา : ข่าวสด 16 มิถุนายน 2545

ในสหรัฐอเมริกา การจะฟ้องคดีอาญาทำได้ 2 วิธีเท่านั้น วิธีแรก พนักงานอัยการจะนำพยานหลักฐานไปให้คณะลูกขุนใหญ่ (grand jury) ไต่สวน เมื่อคณะลูกขุนใหญ่เห็นชอบก็จะมีคำสั่งให้ฟ้อง (indictment) อัยการจึงนำคดีไปฟ้องต่อศาลต่อไป วิธีที่สอง คือ พนักงานอัยการจะนำพยานหลักฐานไปให้ศาลไต่สวนมูลฟ้อง เมื่อศาลมีคำสั่งว่าคดีมีมูลก็จะมีคำสั่งดำเนินการพิจารณาคดีนั้นต่อไป

ดังนั้น เอฟบีไอกับอัยการสหรัฐฯ จะร่วมมือกันรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อนำไปใช้ในการไต่สวนในคณะลูกขุนใหญ่หรือในศาล ส่วนระบบการฟ้องคดีตามกฎหมายไทยนั้น เป็นการถ่วงดุลอำนาจระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ นั่นคือพนักงานอัยการจะตรวจสอบการรวบรวมพยานหลักฐานและดุลพินิจของพนักงานสอบสวนก่อนจะมีคำสั่งว่าจะฟ้องหรือไม่ฟ้อง พนักงานอัยการของไทยจึงเป็นส่วนหนึ่งของหลักประกันเสรีภาพส่วนบุคคล เพราะอำนาจสั่งคดีของพนักงานอัยการไทยนั้นเทียบได้กับอำนาจของคณะลูกขุนใหญ่ (grand jury) ของสหรัฐฯ²

กรมสอบสวนคดีพิเศษซึ่งมักเรียกกันว่า FBI ของไทย จึงมีความแตกต่างกับ FBI ของสหรัฐฯ ตามข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้น และอาจสรุปได้ว่า FBI ของสหรัฐฯ มีลักษณะเป็นตำรวจที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะคดีระดับประเทศของสหรัฐฯ แต่จะเกี่ยวข้องกับมลรัฐต่าง ๆ ในคดีความผิดร้ายแรง หรือคดีที่ตำรวจของมลรัฐมีความขัดแย้งกัน ส่วนกรมสอบสวนคดีพิเศษของไทยมีลักษณะใกล้เคียงกับหน่วยสืบสวนสอบสวน (SID) ของญี่ปุ่น โดยหน่วยงานดังกล่าวของญี่ปุ่นจะขึ้นตรงต่ออัยการสูงสุด เพราะฉะนั้นอัยการจะมีฐานะเป็นพนักงานสอบสวนคดีพิเศษด้วย ซึ่งข้อดีก็คือผลกระทบทางการเมืองที่จะเกิดขึ้นมีน้อยลง และการปฏิบัติหน้าที่ที่มีความคล่องตัว เนื่องจากหน้าที่ของอัยการและพนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีลักษณะใกล้เคียงกัน ขณะที่หน่วยงานของไทยคือกรมสอบสวนคดีพิเศษขึ้นตรงกับกระทรวงยุติธรรม

อนึ่ง แม้ว่ากรมสอบสวนคดีพิเศษกับ FBI ของสหรัฐฯ จะมีความแตกต่างกัน ทั้งความเป็นมาและระบบการปฏิบัติหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมก็ตาม แต่ก็น่าจะมีวัตถุประสงค์สำคัญเช่นเดียวกันในการปราบปรามอาชญากรรมสำคัญให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ FBI ได้ประสบความสำเร็จต่าง ๆ ในช่วงเริ่มแรกตั้ง เช่น แม้ว่า FBI จะมีบุคลากรมีประสิทธิภาพโดยการฝึกอบรมแบบเข้มข้น (intensive training) แต่ผู้อำนวยการ FBI ในช่วงนั้นมีความเห็นว่า FBI อยู่ในฐานะเหมือนคนแต่งตัวพร้อมแล้ว แต่ไม่มีแหล่งที่จะไป หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า มีแหล่งที่จะไปมากมายแต่ไม่มีอำนาจที่จะไป (เพราะมิได้รับอนุญาต) ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบว่า FBI พร้อมที่จะปฏิบัติภารกิจอย่าง

² พรเพชร วิชิตชลชัย, กรมสอบสวนคดีพิเศษ : ข้อคิดในการตั้งเอฟบีไอเมืองไทย, ใน นสพ.แนวหน้า 4 กรกฎาคม 2545

เต็มที แต่ขาดเพียงอำนาจตามกฎหมาย เช่น ไม่มีอำนาจในการจับกุมและไม่สามารถพบกินได้ และกล่าวได้ว่าในช่วงของการแรกตั้งนั้น สภาคองเกรสซึ่งได้รับเลือกจากประชาชนมีความพอใจที่จะให้ FBI อยู่ในฐานะเป็นผู้เฝ้าระวังหรือ watchdog ซึ่งปราศจากปากที่จะเห่าและฟันที่จะกัด ทั้งนี้เพราะสภาคองเกรสมีความหวั่นเกรงกระแสซึ่งรัฐบาลกลางของสหรัฐฯ ใช้อำนาจล่งล้ำเข้าไปในอำนาจหน้าที่ระดับท้องถิ่นของมลรัฐต่าง ๆ และ FBI ในฐานะเป็นกลไกของรัฐบาลกลาง ก็กลายเป็นเหยื่อของกระแสความหวั่นเกรงในครั้งนั้นด้วย

อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางกระแสอาชญากรรมที่เพิ่มขึ้นอย่างมากมาย FBI ก็ได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ สภาคองเกรสจึงได้ออกกฎหมายเพิ่มอำนาจให้ FBI ในปี 1932 และในปี 1934 สภาคองเกรสก็ได้สร้างให้ FBI เป็นหน่วยงานสอบสวนกลางของรัฐบาลกลางได้สำเร็จและตั้งแต่นั้นมา FBI ก็มีภาระหน้าที่เพิ่มขึ้นตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายเพื่อปกป้องคุ้มครองพลเมืองของสหรัฐฯ³

3.2 อำนาจการสอบสวนโดยใช้เทคนิคพิเศษในต่างประเทศ

3.2.1 อำนาจการสอบสวนคดีอาญาในประเทศโปแลนด์

ในประเทศโปแลนด์กระบวนการยุติธรรมทางอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของโปแลนด์ (code of Criminal Procedure หรือ CCP) จะมีวิธีเตรียมคดีอาญา 2 รูปแบบ คือ

- (1) การไต่สวน (inquiry)
- (2) การสืบสวน (investigation)

การไต่สวน (inquiry) จะเกิดขึ้นในกรณีคดีอาญาที่เกิดขึ้นภายในเขตอำนาจศาลประจำตำบล (district court) ซึ่งมีการกำหนดขอบเขตไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 325b (CCP Art.325b) ส่วนการสืบสวน (investigation) จะใช้ในคดีอาญาที่มีความซับซ้อน (complex case of felony) หรือการกระทำความผิดเฉพาะหรือพิเศษเกี่ยวกับผู้ต้องสงสัย (specific offences regarding the suspect) หรือความผิดซึ่งไม่ได้ไต่สวนโดย district court และพนักงานอัยการตัดสินใจจะใช้วิธีการสืบสวน (investigation) เพราะว่าคดีเหล่านั้นมีความสำคัญ

³ สุรพล ไตรเวทย์, การสอบสวนคดีพิเศษ, อ้างแล้ว หน้า 13-16

และซับซ้อน (importance or complexity) ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 309 (CCP, Art.309)

การสืบสวน (investigation) หรือการไต่สวน (inquiry) ของประเทศโปแลนด์นั้นอาจจะกระทำโดยอัยการ (prosecutor) ตำรวจ (police) หรือหน่วยงานอื่นที่กำหนดไว้ในรัฐบัญญัติ (statute)

ทั้งตำรวจและอัยการ ต่างสามารถเริ่มที่จะทำการไต่สวน (inquiry) ได้ และถ้าตำรวจตัดสินใจที่จะสืบสวน (investigation) ก็จะมีการส่งสำเนาการตัดสินใจนั้นไปยังอัยการโดยไม่ชักช้า (must immediately send a copy of the decision to do so to the prosecutor) ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 305 (CCP, Art.305) ทั้งตำรวจและอัยการของโปแลนด์สามารถที่จะปฏิเสธที่จะเริ่มต้นการไต่สวน หรือสามารถที่จะหยุดทำการไต่สวน (discontinue) ได้ และอัยการก็สามารถที่จะยืนยันรับรอง (affirm) การตัดสินใจสืบสวน (investigation) ที่ทำโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ การดำเนินการสืบสวนอัยการอาจจะทำเองทั้งหมด หรือกระทำเพียงบางส่วนที่ตำรวจมอบให้ทำ ในคดีพิเศษที่เป็นอาชญากรรมร้ายแรง (In case of specially Serious crime) ที่ถูกกำหนดไว้ในรัฐบัญญัติ (statute) การสืบสวนประเภทนี้ตำรวจไม่สามารถทำเองได้ตลอดทั้งเรื่อง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 311 (CCP, Art.311) และพนักงานอัยการมีสิทธิ์ที่จะสงวนสิทธิในการดำเนินการด้วยตนเองอีกด้วย

3.2.1.1 การสืบสวนโดยใช้เครื่องมือหรือเทคนิคพิเศษ (The use of special measures or techniques)

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของโปแลนด์ มาตรา 237 (CCP, Art.237) เมื่อพนักงานอัยการร้องขอ (Prosecutor's request) ศาลมีสิทธิ์ที่จะอนุญาตให้มีการดักกรอง หรือดักฟังโทรศัพท์ (Intercept and record phone calls) เพื่อประโยชน์ในการสืบสวน (Investigation) หรือไต่สวน (Inquiry) โดยพนักงานอัยการอาจจะทำคำสั่งให้มีการดักกรองหรือดักฟังโทรศัพท์ได้ในกรณีฉุกเฉิน (Argent situations) แต่กรณีเช่นนี้อัยการจะต้องเสนอคำสั่งต่อศาลเพื่อให้รับรองการตัดสินใจ (Approval of the decision) ภายใน 3 วัน

ในเรื่องการดักกรองข้อมูลหรือดักฟังโทรศัพท์นี้ จะอนุญาตในกรณีที่มีการสืบสวนหรือไต่สวน (Investigations/inquiry) เกิดขึ้นแล้ว หรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าจะมีอันตรายจากอาชญากรรมอื่นที่จะเกิดขึ้น (Probable danger of another crime being committed) เช่น การฆาตกรรม (Murder) การค้ามนุษย์ (Human trafficking) หรือ การจารกรรม (Espionage) เป็นต้น การดักกรองหรือดักฟังโทรศัพท์นี้จะอนุญาตเฉพาะเกี่ยวกับตัวผู้ต้องสงสัย, ผู้ต้องหา หรือผู้กระทำความผิด หรือบุคคลใดก็ตามที่ผู้ต้องหาติดต่อกับ (Any person whom the accuse

might be in touch with) หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับอาชญากร หรืออาชญากรรม (Person that may connected to the perpetrator or the crime)

การดักฟังทางโทรศัพท์นี้สามารถที่จะกระทำได้ภายในระยะเวลาอย่างสูง 3 เดือน (Maximum of 3 months) แต่อาจขยายได้อีก 3 เดือนในกรณีพิเศษ (Exceptional case) ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 238 (CCP, Art. 238)

นอกจากนี้แล้วการดักฟังหรือดักกรองข้อมูลให้รวมถึงการติดต่อสื่อสารกันทางจดหมาย รวมทั้ง E-mail และแฟกซ์ด้วย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 241 (CCP, Art. 241)

ในพระราชบัญญัติตำรวจของโปแลนด์ (The Police Act หรือ PA) ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 19 กำหนดเงื่อนไขไว้ว่า วิธีการในการใช้เทคนิคพิเศษดักฟังข้อมูลทางการสื่อสารข้างต้น สามารถทำได้โดยการอนุมัติของศาลประจำตำบล (District court) เมื่อตำรวจร้องขอโดยความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากพนักงานอัยการ (Instigated by the district court at police request and with written consent of the persecutor) โดยการดักฟังจะต้องกำหนดระยะเวลาไว้ (Period of time) และมีวิธีการรวมถึงต่อไปนี้ด้วย

- ดักฟังโทรศัพท์ หรือดักกรองข้อมูลทางจดหมายโต้ตอบ (Correspondence) หรือ วัตถุหีบห่อ (Parcels) โดยการใช้เครื่องมือทางเทคนิค (Technical Devices) เพื่ออนุญาตให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นความลับ และการเก็บพยานหลักฐาน (Acquiring secret information and recording evidence)

และตามพระราชบัญญัติตำรวจ (PA, Art 19a และ 19b) หัวหน้าหน่วยปฏิบัติงาน (head commissioner) หรือหัวหน้าส่วน (Chief of regional) ของตำรวจและพนักงานอัยการ สามารถดำเนินการดังต่อไปนี้ได้ด้วย

- ทำการล่อซื้อ หรือมอบเงินซึ่งสิ่งของที่อาจถูกยึด, สิ่งของที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับอาชญากรรม, หรือสิ่งของซึ่งทำขึ้น, มิได้, ขนส่ง และหมุนเวียน โดยต้องห้ามตามกฎหมาย

- การให้สินบนเพื่อประโยชน์ในการได้มาซึ่งพยานหลักฐาน (Bribery for the purposes of acquiring evidence)

- ฝึกระวังยานพาหนะที่มีการเก็บหรือใช้วัตถุที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรม เพื่อไม่ให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตหรือสุขภาพของบุคคล

นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถที่จะได้มาซึ่งข้อมูล เก็บรวบรวมและใช้ประโยชน์ ทั้งโดยวิธีลับและอย่างเป็นทางการ (Both secret and officially) ซึ่งข้อมูลของผู้ต้องสงสัยหรือผู้ที่ต้องการตัว, และในการปฏิบัติหน้าที่ในกรณีเช่นนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจจะได้รับอนุญาตให้ใช้เอกสารซึ่งปกป้องความเป็นตัวตนที่แท้จริง (Protecting their identity) ตามพระราชบัญญัติตำรวจ มาตรา

20 (PA, Art.20) นั่นคือการอนุญาตให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทำตนเป็นสายลับ โดยใช้ข้อมูลปลอม เพื่อปกปิดตัวตนอันแท้จริง เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสาร เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวนนั่นเอง

3.2.1.2 การคุ้มครองพยาน (Protection of witnesses)

ในสถานการณ์ที่อาจเกิดอันตรายต่อชีวิต, สุขภาพหรือทรัพย์สินของพยานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับพยาน ข้อมูลของพยานจะถูกเก็บไว้เป็นความลับเพื่อไม่ให้มีผลต่อการตัดสินใจคดี เมื่อเริ่มคุ้มครองพยาน ข้อมูลของพยานจะเก็บไว้เป็นความลับอย่างเข้มงวด (Strictly confidential) ข้อมูลทุกชิ้นที่อ้างอิงพยาน จะถูกใช้ได้เฉพาะต่อศาล อัยการ หรือถ้าจำเป็นเพื่อใช้ในการสืบสวนของตำรวจ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 184 (ccp,art 184)

3.2.2 อำนาจการสอบสวนคดีอาญาในประเทศเนเธอร์แลนด์

ในประเทศเนเธอร์แลนด์ (Netherlands) เจ้าหน้าที่ตำรวจและอัยการ (Police and Prosecutor) รับผิดชอบในการสืบสวนสอบสวนคดีอาญา อำนาจการตัดสินใจของตำรวจเนเธอร์แลนด์จะทำโดยประสานงานกับพนักงานอัยการ (Should be made in co-operation with prosecutor) ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของเนเธอร์แลนด์ (Code of criminal procedure (1921) หรือ CCP) มาตรา 148 และ 149

แต่โดยปกติแล้ว พนักงานอัยการของเนเธอร์แลนด์จะเป็นผู้รับผิดชอบการสอบสวนทั้งหมด (responsible for the whole investigation) โดยพนักงานอัยการสามารถที่จะปฏิเสธที่จะยอมรับการสืบสวนของตำรวจ (can refuse approval for a police investigation) หรือสามารถยุติการสอบสวนในเวลาใดก็ได้ (can at any moment terminate the investigation) และระหว่างการสอบสวน พนักงานอัยการสามารถดำเนินการได้โดยอิสระ (conduct independent activity) หรือสามารถสั่งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการใดๆ ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 148.2(CPC,Art.148.2)

ในระบบกฎหมายของประเทศฮอลแลนด์นั้น จะมีตำแหน่งผู้ช่วยอัยการ (Assistant to the Prosecutor หรือ AP) ผู้ช่วยอัยการ หรือ AP จะช่วยเหลือพนักงานอัยการโดยมีบทบาทในการเชื่อมโยงระหว่างพนักงานอัยการและตำรวจ (fulfill the role of linking the prosecutor and the police) และทำหน้าที่ดำเนินการหลายอย่างภายในนามของอัยการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 154 (CCP, Art.154) ดังนั้นการดำเนินการของตำรวจจะอยู่ภายใต้การควบคุมของพนักงานอัยการและผู้ช่วยอัยการ (AP)

ผู้ช่วยอัยการ (AP) อาจจะเป็นตำรวจ ซึ่งมีชั้นหรือตำแหน่งนักสืบ (inspector) หรือสูงกว่านั้น ในสถานการณ์ปกติ ผู้ช่วยอัยการ (AP) จะเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่อาจได้รับการเสนอชื่อ (nomination) และอาจได้รับรองจากกระทรวงยุติธรรม (ministry of Justice) ตามประมวล

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 154 (CCP, Art. 154) โดยผู้ช่วยอัยการจะต้องผ่านการสอบและได้รับประกาศนียบัตรพิเศษ (special certification) ซึ่งจะต่ออายุในทุก ๆ 3 ปี และตามกฎหมายข้อบังคับพิเศษ (specific regulation) และในคดีสอบสวนพิเศษ (case of special investigation) ผู้ช่วยอัยการ (AP) จะมาจากหลายหน่วยงาน เช่น ทหาร (military police) หรือเจ้าหน้าที่สรรพากร (tax service) หรืออื่น ๆ

3.2.2.1 การใช้มาตรการพิเศษ (use of special measure)

มาตรการพิเศษในการสืบสวนสอบสวนคดีอาญาของประเทศเนเธอร์แลนด์ ได้แก่ การดักกรอง หรือดักฟังข้อมูล (interception) จากโทรศัพท์ (telephone calls) เมลล์ (mail) แฟกซ์ (Faxes) หรือข้อมูลซึ่งส่งทางอิเล็กทรอนิกส์ (information sent electronically) ซึ่งทำได้โดยการร้องขอของพนักงานอัยการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 126 CCP, Art. 126)

การใช้มาตรการพิเศษเหล่านี้จะได้รับการอนุญาตโดยพิจารณาอย่างเข้มงวดในกรณีของการสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมร้ายแรง ซึ่งมีบทลงโทษให้จำคุกมากกว่า 4 ปี ขึ้นไป และอาชญากรรมที่มีโทษต่ำกว่านั้นที่กำหนดไว้ในมาตรา 67 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (CCP, Art. 67) เช่น การกรรโชก (Black mail) หรือการรีดเอาทรัพย์ (extortion)

อนึ่งการอนุญาตให้ใช้มาตรการพิเศษนี้จะให้ระยะเวลา 30 วัน (duration of 30 days) และในบางคดีอนุญาตให้ 2 สัปดาห์ ซึ่งอาจขยายระยะเวลาได้ (with the possibility of extension)

วิธีเดียวกันนี้สามารถนำไปปรับใช้กับเรื่องการดักกรองข้อมูลทางจดหมายโต้ตอบระหว่างบุคคล (correspondence) ทั้งนี้ วิธีการที่กำหนดไว้ในกฎหมาย เมื่อได้ข้อมูลมาแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจคัดเลือกและใช้ข้อมูลของบุคคลที่สงสัยหรือติดตามภายใต้คำสั่งของพนักงานอัยการ เพื่อฟ้องร้องบุคคลเหล่านั้นในความผิดต่าง ๆ ต่อไป

และในกรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการสอบสวนความผิดบางประเภท เช่น องค์กรอาชญากรรม (organize crime groups) พนักงานอัยการก็จะรับรองเอกสารให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพื่อปกป้องข้อมูลที่แท้จริง โดยมุ่งคุ้มครองความเป็นตัวตนที่แท้จริง (protecting the identity of the police) ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการสืบหาข้อมูลในทางลับ

3.2.2.2 การคุ้มครองพยาน (protection of witnesses)

ในสถานการณ์ที่อาจมีอันตรายแก่ชีวิต หรือสุขภาพของพยาน หรือครอบครัวพยาน พนักงานอัยการผู้ดำเนินการสืบสวนสอบสวน จะต้องหามาตรการในการคุ้มครองพยาน (take measure to protect the confidentiality of witnesses) เพื่อให้พยานเกิดความมั่นใจ ผู้ต้องหาหรือ

บุคคลที่ช่วยต่อสู้เพื่อผู้ต้องหาจะสามารถเข้าถึงคำให้การของพยานได้ แต่ไม่สามารถรู้ข้อมูลส่วนตัวของพยาน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 136c (CCP, Art 136c)⁴

3.2.3 อำนาจในการสอบสวนคดีอาญาในประเทศเยอรมัน

ในประเทศเยอรมันนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจจะเป็นผู้เริ่มต้นในการสืบสวนคดีอาญาเมื่อได้รับข้อมูลเบื้องต้นว่ามีเหตุเกิดขึ้น ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นการชัดเจน หรือแน่นอนว่าอาชญากรรมประเภทไหนได้ถูกกระทำลง (no need to have a clear and exact overview of what kind of crime has been committed) แต่ในทุก ๆ เหตุการณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องแจ้งข้อมูลให้กับพนักงานอัยการทราบเกี่ยวกับคดีเท่าที่สามารถทำได้

ส่วนพนักงานอัยการของเยอรมัน สามารถที่จะเริ่มการสืบสวนในเวลาใดก็ได้ (at any time) ถ้าได้รับข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับอาชญากรรมที่ได้ถูกกระทำลง โดยอัยการจะแจ้งให้ตำรวจทราบโดยเร็วถึงสถานที่เกิดเหตุ โดยบทบาทหลักของอัยการเยอรมัน คือ การเป็นผู้นำในการสืบสวนคอยสนับสนุน และควบคุมดูแล ตลอดจนขอหมายค้นและหมายจับจากศาล (lead the investigations, to support and supervise it and to request search and arrest warrants from the judge) และพนักงานอัยการจะคอยทำหน้าที่สอบปากคำผู้ต้องหา (interview a suspect) แต่อำนาจในการสอบปากคำนี้ไม่ใช่อำนาจแต่เพียงของพนักงานอัยการฝ่ายเดียวเท่านั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจก็สามารถสอบปากคำผู้ต้องหาได้โดยไม่จำเป็นต้องได้รับอนุญาตเป็นพิเศษจากใคร (do not need a special permit to interview suspect)

นอกจากนี้พนักงานอัยการยังอาจมอบอำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจทำการสืบสวนในส่วนที่จำเป็นทั้งหมดในส่วนที่คิดว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจพึงต้องกระทำ

3.2.3.1 การใช้มาตรการสืบสวนพิเศษ (special investigation measures)

(1) การดักกรองข้อมูลทางการสื่อสาร (Interception of communications) อาจมีคำสั่งให้มีการดักกรองหรือบันทึกการสื่อสารระหว่างบุคคล (interception and recording of telecommunications) ถ้าหากมีข้อเท็จจริงที่แน่นอนยืนยันได้ว่าผู้ต้องสงสัยเป็นบุคคลที่กระทำความผิด เป็นผู้ใช้หรือผู้สนับสนุนให้มีการกระทำอาชญากรรมร้ายแรง ทั้งที่ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของเยอรมัน มาตรา 100 a (code of criminal procedure, หรือ CCP) หรืออาจจะใช้เพื่อการตั้งข้อเท็จจริง เพื่อที่จะบ่งชี้ตัวผู้ต้องหาในคดีที่คาดว่าจะสำเร็จได้ยาก หรือดำเนินการด้วยความยากลำบาก และคำสั่งให้มีการดัก

⁴ www.legislationline.org, "police power of investigation: Netherland" 25 ธันวาคม พ.ศ. 2547.

กรอกรสารนี้ จะใช้กับผู้ต้องหาหรือ กับบุคคลที่สามารถสันนิษฐานอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริงบางส่วน (persons about whom it can be assumed, on the basis of particular facts) ว่าพวกเขาเหล่านั้นได้รับข้อมูลข่าวสารหรือส่งผ่าน (transmitting) ข้อมูลข่าวสารจากผู้ต้องหา หรือ ผู้ต้องหาใช้พวกเขาในการติดต่อเชื่อมโยง (the accused is using their connection)

คำสั่งให้มีการดักกรองข้อมูลหรือบันทึกการสื่อสารระหว่างบุคคลนี้ จะต้องได้รับคำสั่งอนุญาตจากศาลเท่านั้น (only by a judge) ในกรณีเร่งด่วน (in exigent circumstances) คำสั่งนี้อาจจะถูกออกโดยสำนักงานอัยการ (public prosecution office) แต่อย่างไรก็ดี คำสั่งของสำนักงานอัยการจะกลายเป็นไม่มีผลบังคับใช้ถ้าหากไม่ได้รับการรับรอง (confirmed) โดยศาลภายในเวลา 3 วัน

คำสั่งให้มีการดักกรองข้อมูลทางการสื่อสาร จะอนุญาตให้ได้อย่างสูง 3 เดือน (shall be limited to a maximum of 3 months) แต่สามารถขยาย (extension) ไปได้อีกไม่เกิน 3 เดือน ภายใต้เงื่อนไขที่ถูกกำหนดไว้ ภายใต้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 100 a (prerequisites designated under section 100 a)

(2) มาตรการอื่น ๆ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน มาตรา 100 c (ccp, section 100 c) การกระทำต่อไปนี้จะสามารถกระทำได้โดยไม่ต้องได้รับการรับรู้ของบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ก. ถ่ายภาพ และบันทึกภาพ

ข. ใช้เทคนิคพิเศษเพื่อจุดประสงค์ในการติดตามสะกดรอย

ค. ตั้งข้อเท็จจริงของคดี เพื่อที่จะบ่งชี้ตัวผู้กระทำผิดในกรณีการสืบสวนเกี่ยวข้องกับคดีอาญา ซึ่งพิจารณาเห็นว่ามีความสำคัญ

ง. ถ้อยคำ คำพูดของปัจเจกเจเน (private speech) อาจจะถูกดักฟังและใช้เทคนิคเพื่อบันทึก ถ้ามีข้อเท็จจริงที่แน่นอน

จ. พิสูจน์ทราบเพื่อยืนยันว่าบุคคลได้กระทำความผิดอาญา ทั้งนี้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 100 a (ccp, section 100a)

ฉ. ถ้อยคำ คำพูดของบุคคลที่เป็นผู้ต้องหาในที่เคหสถาน (premises) อาจถูกดักฟัง และใช้เทคนิคบันทึกเสียง ถ้ามีข้อเท็จจริงที่จะพิสูจน์ได้ว่าผู้ต้องสงสัยกระทำความผิดอาญากรรมร้ายแรงที่ กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรการที่กล่าวมาข้างต้น สามารถที่จะใช้ได้เฉพาะในกรณีเพื่อที่จะตั้งข้อเท็จจริงหรือเพื่อที่จะบ่งชี้ตัวผู้กระทำผิด ในกรณีที่มีแนวโน้มความสำเร็จของคดีมีน้อย และการดำเนินการกระทำด้วยความยากลำบาก ซึ่งมาตรการเหล่านี้จะถูกนำมาใช้เมื่อไม่อาจใช้วิธีอื่นที่ดีกว่าได้ และ

จะต้องได้รับคำสั่งจากศาลเท่านั้น แต่ถ้าเป็นกรณีเร่งด่วน (exigent) พนักงานอัยการก็อาจจะมีคำสั่งได้ด้วย

(3) การใช้สายลับ (undercover investigators) ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน มาตรา 110 a (CCP, Section 110 a)

การสืบสวนนอกเครื่องแบบหรือสายลับ (undercover investigators) นั้น สามารถที่จะนำมาใช้เพื่อคลี่คลายอาชญากรรมที่มีข้อเท็จจริงสำคัญซึ่งว่าอาชญากรรมสำคัญได้ถูกกระทำลง ซึ่งรวมถึงต่อไปนี้ด้วย

- ก. ในกรณีที่มีการขายยาเสพติด หรืออาวุธ โดยผิดกฎหมาย หรือการปลอมแปลงเงินตรา (illegal trade in drugs or weapon of counterfeiting money)
- ข. ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศ (National security)
- ค. ในทางการค้าพาณิชย์ และประเพณีทางการค้า (on a commercial or habitual basis)
- ง. กระทำโดยสมาชิกของกลุ่มหรือองค์กรอาชญากรรม (by a member of a gang or in some other organized way)

การใช้สายลับสืบสวนนี้อาจใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมร้ายแรงที่มีความเสี่ยงในการแสวงหาข้อเท็จจริง และอนุญาตให้ใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมที่มีความร้ายแรงที่การใช้วิธีการอื่นอาจจะมีแนวโน้มไม่สำเร็จ หรือมีความยากลำบากในการดำเนินการ และการใช้สายลับนี้อาจใช้เพื่อคลี่คลายอาชญากรรมร้ายแรงที่มีตัวการสำคัญปฏิบัติการ และการใช้มาตรการอื่นมีแนวโน้มว่าจะไม่สำเร็จ

สายลับในการสอบสวนจะเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้บังคับใช้กฎหมาย (police force) ซึ่งจะมีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลส่วนบุคคล โดยจะให้สิทธิตามกฎหมายในการที่จะเปลี่ยนแปลงข้อมูลส่วนบุคคล โดยจะมีการสร้างข้อมูลขึ้นใหม่ (building up) เอกสารที่เกี่ยวข้องก็จะถูกทำขึ้น (relevant documents may be draw up) หรือจะแก้ไขเปลี่ยนแปลง (alter) แล้วก็จะนำไปใช้ (used)

การใช้สายลับในการสืบสวนนี้ จะเป็นที่อนุญาตก็ต่อเมื่อ หลังจากได้รับการยินยอมจากสำนักงานอัยการ (consent of the public prosecution) แต่ในกรณีมีความจำเป็นเร่งด่วน (exigent crinum stance) และไม่สามารถนำความยินยอมของสำนักงานอัยการมาได้ในขณะนั้น และต้องมีการตัดสินใจโดยไม่ชักช้า ก็อนุญาตให้ใช้มาตรการนี้ได้ แต่มาตรการเหล่านี้จะต้องสิ้นสุดลงถ้า สำนักงานอัยการมิได้ให้ความยินยอมมาภายในเวลา 3 วัน

ข้อมูลส่วนบุคคลของสายลับจะถูกเก็บเป็นความลับหลังจากการปฏิบัติงานสิ้นสุดลง พนักงานอัยการและผู้พิพากษา ซึ่งรับผิดชอบในการออกคำสั่งให้ความยินยอมอาจจะต้องการข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งเปิดเผยถึงสายลับเหล่านี้ แต่ในคดีส่วนใหญ่ การเก็บรักษาความลับของข้อมูลส่วนบุคคลของสายลับ (maintaining the secrecy of identity) ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาก็เป็นที่อนุญาต (admissible) ถ้าหากมีเหตุว่าการเปิดเผยข้อมูลเหล่านี้จะทำให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกายหรือทรัพย์สินของสายลับ หรือบุคคลอื่น ๆ หรืออาจเกิดอันตรายหรือกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่สายลับต่อไป (endanger the continued use of the undercover investigator)

3.2.3.2 การคุ้มครองพยาน (witness protection)

ถ้าหากมีอันตรายหรือความเสี่ยงที่ร้ายแรงใกล้จะถึงที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อพยานระหว่างการพิจารณาคดี และความเสี่ยงนั้นไม่อาจจะเลี่ยงโดยวิธีการอื่นได้ ศาลอาจมีคำสั่งให้เก็บตัวพยานไว้ในที่อื่นระหว่างการตรวจสอบ และคำสั่งที่จะไม่มีข้อโต้แย้ง (the decision can not be contested) และจะมีการนำเอาคำให้การพยานที่บันทึกเสียงและภาพของพยานไว้ไปใช้ในห้องพิจารณาแทน คำให้การพยานจะถูกบันทึกถ้ามีเหตุที่จะกลัวว่า จะไม่สามารถทำการสอบถามพยานในอนาคต และการบันทึกดังกล่าวมีความจำเป็นที่จะพิสูจน์ความจริง ทั้งนี้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 247 a (CCP, section 247 a)⁵

3.2.4 อำนาจในการสอบสวนคดีอาญาในประเทศฝรั่งเศส

อำนาจการสอบสวนคดีอาญาในประเทศฝรั่งเศสตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศฝรั่งเศส (France's code of Criminal Procedure ecep) นั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจรับผิดชอบในการสืบสวนคดีอาญา โดยเฉพาะการรวบรวมพยานหลักฐาน (gathering evidence) และแสวงหาตัวผู้กระทำความผิด (seeking out of fenders)

ระหว่างการสอบสวนพนักงานอัยการ (prosecutor) จะทำหน้าที่ควบคุม (supervision) การทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 54 (CCP , Art 54) เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องแจ้งให้พนักงานอัยการทราบถึงการสอบสวนทุกการกระทำผิดที่เจ้าหน้าที่ตำรวจทำการสอบสวนอยู่ โดยเฉพาะการดำเนินการที่สำคัญในระหว่างการดำเนินการสอบสวน เช่น การคุมขัง (detention) ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 63 (CCP, Art 63) ในคดีที่มีความยุ่งยาก (complicated case) การสืบสวนจะทำโดยอัยการหรือ

⁵ www. Legislation line.org, 'Police powers of investigation. German' วันที่

มอบอำนาจให้ตำรวจทำภายใต้การควบคุมของพนักงานอัยการ (led by prosecutors or entrusted to the police and led under direct supervision of the prosecutor)

นอกจากนี้ในการสืบสวนคดีอาญา ผู้พิพากษา (judge) จะมีบทบาทสำคัญมากในการสืบสวนด้วย โดยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 151 (CCP, Art 151) ในการสอบสวนผู้พิพากษาอาจจะใช้หนังสือพิเศษ "commission rogatoire" ที่จะสั่งให้อัยการและตำรวจทำการสอบสวนเป็นขั้นตอน (investigative steps) ถ้าหากศาลพิจารณาเห็นแล้วว่ามีความจำเป็นที่จะทำให้ได้รับข้อมูลมากขึ้น ขั้นตอนนี้เป็นเพียงการกำหนดรายละเอียดขั้นตอนการสืบสวน (prescribe investigative steps) ซึ่งจะเชื่อมโยงโดยตรงกับการฟ้องปรามอาชญากรรม

ผู้พิพากษาจะกำหนดระยะเวลา (fixes the time limit) ไว้ในหนังสือ "commission rogatoire" ซึ่งจะกลับมาสู่ผู้พิพากษาผู้สั่งโดยการทำรายงานการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่ง รายงานของเจ้าหน้าที่นี้จะถูกส่งมายังผู้พิพากษาใน 1 สัปดาห์ หลังสิ้นสุดการปฏิบัติงานตามที่กำหนดไว้ในหนังสือพนักงานอัยการหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจจะได้รับการแต่งตั้งให้จัดการตามวิธีการในหนังสือ "commission rogatoire" โดยการใช้อำนาจของ Investigative judge นี้ จะอยู่ในความจำกัด (limit set)

ถึงแม้ว่าพนักงานอัยการจะมีอิทธิพลต่อกระบวนการสืบสวน (investigation process) ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 41 (CCP, Art 41) บทบาทของพนักงานอัยการก็จะอยู่ในรูปแบบการควบคุมดูแล (supervision) มากกว่าที่จะควบคุมการดำเนินการสืบสวนโดยตรง (direct control of the investigative activity) ในทางตรงข้าม investigative judge ก็มีอำนาจใช้หนังสือพิเศษ "commission rogatoire" ซึ่งมีอิทธิพลต่อการสืบสวนสอบสวนมากกว่า

3.2.4.1 การใช้มาตรการพิเศษ (special measures)

การสืบสวนคดีอาญาทั่วไป และความผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ (felonies and misdemeanour) หากมีการกระทำความผิดอายุเกิดขึ้น ซึ่งมีโทษเท่ากับหรือมากกว่า จำคุก 2 ปี ผู้พิพากษา (investigative judge) จะมีคำสั่งให้มีการดักกรองข้อมูลและบันทึกข้อมูลการสื่อสารได้ต่อระหว่างบุคคลเพื่อประโยชน์ในการสืบสวน ซึ่งปฏิบัติการนี้ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแล (supervision) ของ investigative judge ซึ่งจะอนุญาตให้ปฏิบัติการนี้ได้ภายในระยะเวลาอย่างสูง 4 เดือน ซึ่งอาจมีการขยายได้ภายใต้เงื่อนไขเดียวกัน ภายในระยะเวลาที่อนุญาตให้ปฏิบัติการได้ก่อนหน้านี้อัน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 100 (CCP, Art 100)

3.2.4.2 การคุ้มครองพยาน (witnesses protection)

ตามเหตุผลของอัยการท้องถิ่น (District Prosecutor) หรือผู้พิพากษา (investigative judge) ศาลมีอำนาจที่ออกคำสั่งให้มีการบันทึกคำให้การของพยาน โดยไม่ปรากฏข้อมูลส่วนบุคคลของพยานในสำนวนคดี และในกระบวนการพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา

ความอาญา มาตรา 706 – 58 (CCP, Art. 706 – 58) ซึ่งกระบวนการนี้จะใช้ในคดีความผิดที่มีบทลงโทษจำคุกอย่างน้อย 5 ปี และเมื่อชีวิตหรือสุขภาพของพยานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับพยานอยู่ในอันตรายร้ายแรง แต่กฎข้อนี้ไม่สามารถใช้ได้หากความรู้ในข้อมูลส่วนบุคคลของพยานมีความจำเป็นในคดีสำหรับจำเลย (CCP, Art. 706 -60)

นอกจากนี้การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลและที่อยู่ของพยาน อาจมีโทษถึงจำคุกได้

6

3.2.5 อำนาจการสอบสวนคดีอาญาในสหราชอาณาจักร (United Kingdom)

ในการทำการสอบสวนคดีอาญา เจ้าหน้าที่ตำรวจของสหราชอาณาจักรจะรับผิดชอบเสียเป็น

ส่วนใหญ่ พระราชบัญญัติตำรวจและพยานหลักฐานทางอาญา ค.ศ. 1984 หรือ PACE ได้กำหนดเรื่องอำนาจหน้าที่ไต่สวนผู้ต้องหา (inquiries against the suspect) ที่อยู่ในสถานีตำรวจ ในขณะที่เดียวกัน PACE ก็ได้กำหนดรูปแบบการควบคุมและดูแลการใช้อำนาจของตำรวจโดยมิชอบ (control and oversight to check police abuses) เจ้าหน้าที่ตำรวจของสหราชอาณาจักร (UK) ไม่มีอำนาจในการที่จะหน่วงเหนี่ยว (detain) บุคคลใดไว้เพื่อถามคำถามหรือให้ประชาชนช่วยเหลือในการไต่สวน ยกเว้นแต่จะทำการจับกุมตามระเบียบ (formally arrested) หลักการของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ได้รับความยินยอมจากสาธารณะ คือ ตำรวจไม่สามารถที่จะใช้กำลังบังคับให้บุคคลให้ความร่วมมือ ยกเว้นแต่ในเรื่องการจับกุมตามระเบียบ

แต่อย่างไรก็ตาม ตำรวจมีความเชื่อว่า อาชญากรรมได้รับข้อดีของการคุ้มครอง (safeguards) จาก PACE และอาจทำให้ความพยายามในการสอบสวนคดีอาญาไร้ผล ดังนั้น ตำรวจจึงเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงกฎดังกล่าว ที่จะอนุญาตให้เขาแสวงหาข้อเท็จจริงเพื่อเป็นหลักฐานในการกล่าวหาได้ ในขณะที่ผู้ต้องสงสัยเองมีสิทธิที่จะไม่ให้การ (remained silent) ในสถานีตำรวจ

ตามมารตรา 58 ของ criminal Justice Act, 2003 เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่สามารถทำการสืบสวนผู้กระทำผิดที่ได้รับการยกฟ้องปล่อยตัวไป (a person acquitted) ยกเว้นแต่ ผู้อำนวยการของอัยการ (Director of public prosecutions) มีหนังสือรับรองว่า บุคคลดังกล่าวจะไม่ต้องนำตัวผู้

⁶ www.legislationline.org, "Police powers of investigation : France" วันที่ 25

ศาลเพื่อพิจารณา (trial) หรือได้รับความยินยอมเป็นหนังสือ (written consent) ให้ทำการสืบสวนได้ ก่อนหรือหลังเริ่มทำการสอบสวน (whether before or after the start of the investigation) ผู้อำนวยการอัยการจะไม่ให้ความยินยอมเว้นแต่จะเป็นที่พอใจว่าจะมีหลักฐานใหม่ (new evidence has been obtained) หรือมีเหตุผลอันควรเชื่อได้ว่าจะได้หลักฐานใหม่นั้น จะเกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวน

มาตรา 3(1) วางกรอบมาตรการการดักกรองข้อมูลที่ชอบด้วยกฎหมายโดยไม่ต้องมีหมาย (out line measures for lawful interception with out and interception warrant) ในส่วนที่ 2 (part 2) เกี่ยวข้องกับการใช้หน่วยข่าวกรอง (covert survey lance) ตัวแทน (agents) หรือผู้บอกข่าว (informants) และเจ้าหน้าที่สายลับนอกเครื่องแบบ (undercover officers) โดยได้วางกรอบ (outlines) ไว้ในมาตรา 27 ถึงความจำเป็นต้องใช้มาตรการเหล่านี้โดยถูกกฎหมาย โดยการใช้อำนาจเหล่านี้จะต้องเชื่อได้ว่าจะใช้ในความเหมาะสม (proportionate) และสุดท้ายอำนาจในการใช้หน่วยข่าวกรองนี้จะต้องได้รับอนุญาตจาก Secretary of state หรือเจ้าหน้าที่อาวุโสผู้มีอำนาจ (senior authorizing officers) รวมถึงหัวหน้าตำรวจ (chief constables) และคณะกรรมการตำรวจ (commissioners of police)

3.2.5.1 การใช้มาตรการพิเศษ (Special measures)

ในทางการสืบสวนเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถใช้มาตรการในการเฝ้าระวังติดตาม (use of surveillance) หาข่าวกรอง (covert human intelligence) ดักฟังข้อมูลทางการสื่อสาร (interception of communication)

ในพระราชบัญญัติการดักกรองข้อมูลทางการสื่อสาร ค.ศ. 1985 (The Interception of communication Act 1985 หรือ IOCA) ได้กำหนดให้มีการดักกรองข้อมูลทางการสื่อสารทางไปรษณีย์ หรือระบบสื่อสารสาธารณะทางไกล (by post or by a public telecommunication) ได้โดยชอบด้วยกฎหมาย แต่มีหลักอยู่ว่าต้องมีหมาย (warrants) ซึ่งออกโดย Secretary of state และ เพื่อจุดประสงค์เฉพาะ เพื่อผลประโยชน์ของความมั่นคงของชาติ (interest of national security) หรือเพื่อวัตถุประสงค์ในการป้องกัน หรือสืบสวนอาชญากรรมที่ร้ายแรง (for the purpose of preventing or detecting serious crime) หรือเพื่อวัตถุประสงค์ในการป้องกันความมั่นคงทางเศรษฐกิจของสหราชอาณาจักร (for the purpose of safeguarding the economic well – being to the UK)

ในกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจการสืบสวน ค.ศ. 2000 (Regulation of Investigatory power Act 2000 (RIPA)) ได้กำหนดการใช้อำนาจในการสืบสวนไว้ โดยปรับปรุงให้เข้ากับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น ความก้าวหน้าของอินเทอร์เน็ต โดยกำหนดเทคนิคการสืบสวนเชิงรุกเพื่อรับมือกับการเพิ่มขึ้นของอาชญากรรม โดยสาระสำคัญของ ส่วนที่ 1 (Part 1) ของพระราช

บัญญัตินี้ เกี่ยวกับการดักฟังข้อมูลทางการสื่อสาร (interception of communication) การได้มา (acquisition) และการเปิดเผย (disclosure) ข้อมูลทางการสื่อสาร ในมาตราที่ 1 (1) บัญญัติเกี่ยวกับการกระทำความผิดโดยเจตนาและไม่มีอำนาจตามกฎหมาย (make it offence to intentionally and without lawful authority) ซึ่งเป็นการกระทำโดยไม่มีหมายให้ดักกรองได้ (an interception warrant) ในการดักกรองข้อมูลทางการสื่อสารโดยทางไปรษณีย์สาธารณะ หรือระบบการสื่อสารสาธารณะอื่น ๆ

3.2.6 การใช้อำนาจสอบสวนคดีอาญาโดยมาตรการพิเศษในประเทศสวีเดน (Sweden)

ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ (The code of Judicial Procedure) ของสวีเดน มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับวิธีการติดตามเฝ้าระวังพิเศษ (special survey lance) เช่นการดักฟังโทรศัพท์ (wire – trapping and call monitoring) การดักฟังโทรศัพท์โดยวิธีลับ ได้นิยามไว้ในมาตรา 18 chapter 27 ว่า หมายถึง การแอบซ่อนกล้องมอเนเตอร์หรือบันทึกข้อมูลทางการสื่อสารโดยใช้เทคนิค โดยนำข้อมูลของหมายเลขโทรศัพท์ รหัส หรือ address มาใช้ เพื่อดักกรองให้ได้ข้อมูลหรือข้อความมา (content of the message) วิธีการ wire – trapping นี้ จะอนุญาตให้ใช้ได้ในการสืบสวนคดีอาญาที่มีโทษจำคุก 2 ปี ขึ้นไป หรือการพยายามทำความผิดดังกล่าว หรือ เตรียมการ หรือ การสมคบ (conspiracy) กันประกอบอาชญากรรมที่พระราชบัญญัตินี้บัญญัติให้ลงโทษ

ในมาตรา 19 ของ the code of judicial procedure ได้นิยาม “tele – sur – veillance” ไว้ว่า การแอบรายงานการสื่อสารทางไกลซึ่งรับหรือส่งจากเครื่องมือสื่อสารทางไกล หรือคำสั่งจาก address ของการสื่อสารทางไกลไปยังเป้าหมาย การใช้มาตรการนี้ มักจะใช้ในการสืบสวนขั้นต้น (Preliminary investigation) จากการกระทำความผิดในมาตรา 1 ของพระราชบัญญัติยาเสพติด (the penal law in Narcotics) หรือกฎหมายเกี่ยวกับการลักลอบขนของหนีภาษี (Law on penalties for the smuggling of Goods) ซึ่งการใช้มาตรการนี้จะต้องเป็นการสืบสวนการกระทำผิดที่กฎหมายดังกล่าวกำหนดโทษมากกว่าจำคุก 6 ปีขึ้นไป รวมถึงการเตรียมการ พยายาม หรือ เป็นการสมคบกันกระทำความผิดที่กฎหมายกำหนดโทษจำคุกอย่างน้อย 2 ปี

3.2.7 การใช้อำนาจสืบสวนคดีอาญาโดยใช้มาตรการพิเศษในประเทศสโลวีเนีย (Slovenia)

ในมาตรา 49 และ 54 – 55 ของพระราชบัญญัติตำรวจ (Police Act) ได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่

ตำรวจทำการสืบสวน และรวบรวมข้อมูล โดยในมาตรา 49 กำหนดให้ตำรวจใช้วิธีติดตามเฝ้าระวัง (surveillance) สายลับ (undercover work) โดยการเปลี่ยนแปลงข้อมูลในเอกสาร (altered

documentation) เมื่อมีเหตุผลเชื่อได้ว่าได้มีการกระทำความผิดอาญา หรือ กำลังกระทำความผิด หรือรวมกลุ่มกัน หรือวางแผนกันที่จะกระทำความผิด ในขั้นต้นเจ้าหน้าที่ตำรวจจะได้รับอนุญาตให้ใช้มาตรการนี้ในระยะเวลา 3 เดือน และอาจจะขยายระยะเวลาได้อีก 3 เดือน เมื่อผู้บัญชาการตำรวจ (Director General of police) หรือผู้ช่วย (Deputy) อนุญาต แต่ในกรณีใช้สายลับ (undercover police officers) พนักงานอัยการ (district Attorney) จะเป็นผู้อนุญาตให้ขยาย และในกรณีที่ตำรวจยังไม่มีเรื่องรบกวนร้องทุกข์ (criminal complaint) ใน 6 เดือน หลังจากการติดตามเฝ้าระวังเริ่มดำเนินการ เมื่อได้รับการแจ้งจากผู้ปฏิบัติการติดตามเฝ้าระวัง หลักฐานที่รวบรวมมาได้ระหว่างการดำเนินการจะต้องถูกทำลายทิ้ง (must be destroyed)

ในมาตรา 54 ของ The Police Act เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจถ่ายภาพ (photographs) บันทึกภาพและเสียง (video and audio recording) เพื่อรวบรวมข้อมูลเพื่อจะพิสูจน์ว่ามี การกระทำ

ความผิดอาญา หรือเพื่อป้องกันตัวผู้กระทำความผิดอาญา เจ้าหน้าที่ตำรวจอาจร้องขอให้หน่วยงานรัฐบาลหรือองค์กรเอกชนส่งมอบข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลที่เฝ้าติดตาม และกระทรวงมหาดไทยจะตัดสินใจว่า จะให้ข้อมูลเหล่านั้นแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ทำหน้าที่สืบสวนหรือไม่ ตาม Police Act มาตรา 55 และตามประมวลจริยธรรม (code of ethics) เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ควรเปิดเผยชื่อของบุคคล รวมถึงภายใต้การสอบสวนด้วย ตามประมวลจริยธรรมตำรวจ มาตรา 12⁷

3.3. อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษในต่างประเทศ

3.3.1 หน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษของสาธารณรัฐลิทัวเนีย (Special investigation service of the Republic of Lithuania)

รัฐบาลได้ตั้งหน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษของลิทัวเนียขึ้นในกระทรวงมหาดไทย (ministry of interior) เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1997 เพื่อให้เป็นหน่วยงานในการบังคับใช้กฎหมาย (Law enforcement agency) ทำหน้าที่ในการสืบสวนคดีอาญาที่เกี่ยวกับการคอร์รัปชัน (corruption – relate criminal acts) และเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการพัฒนาเครื่องมือ และมาตรการที่จะใช้ในการป้องกันการคอร์รัปชัน ต่อมาได้มีรัฐบัญญัติเกี่ยวกับการสอบสวนคดีพิเศษ ซึ่งมีชื่อเรียกว่า Law on the special investigation service , 2000 ซึ่งรับรองโดยผ่านเป็น

⁷ [www.legislationline.org / index.php? country / United Kingdom, Sweden and slovenia](http://www.legislationline.org/index.php?country/United%20Kingdom,Sweden%20and%20slovenia)

กฎหมายทางรัฐสภา Seimas ของลิทัวเนีย ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษของลิทัวเนียไว้ ซึ่งผู้เขียนจะได้กล่าวในรายละเอียดโดยสังเขปต่อไป

3.3.1.1 งานและหน้าที่ของ Special Investigation Service ของลิทัวเนีย

ในรัฐบัญญัติการสอบสวนพิเศษของลิทัวเนีย ค.ศ. 2000 ได้กำหนดงาน (task) และหน้าที่ (function) ของพนักงานสอบสวนพิเศษของลิทัวเนียไว้ใน มาตรา 7 และมาตรา 8 ไว้ดังนี้

(ก) งานของหน่วยสอบสวนพิเศษ (task of the special investigation service)

มาตรา 7 บัญญัติไว้ ความว่า หน่วยสอบสวนพิเศษจะต้องปกป้อง (guard) และคุ้มครอง (protect) บุคคล (individual) สังคม (society) และรัฐ (state) จากการคอร์รัปชัน และดำเนินการป้องกันสืบสวนเกี่ยวกับการคอร์รัปชัน

(ข) หน้าที่ของ Special Investigation Service

รัฐบัญญัติการสอบสวนพิเศษของลิทัวเนีย มาตรา 8 ได้กำหนดหน้าที่ (function) ของหน่วยสอบสวนพิเศษไว้ดังนี้

- 1) ปฏิบัติการในการสืบสวน และป้องกันคอร์รัปชันที่เกี่ยวข้องกับการกระทำทางอาญา (detecting and preventing corruption related criminal acts)
- 2) ดำเนินการในขั้นตอนก่อนการพิจารณาคดี (pre – trial) ในการสืบสวนการกระทำคอร์รัปชันที่เกี่ยวข้องกับการกระทำทางอาญา
- 3) ประสานงาน (co – operate) กับหน่วยงานที่มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมายอื่น ๆ (Law enforcement institution) ตามวิธีการที่กฎหมายกำหนด
- 4) เก็บ รวบรวม วิเคราะห์ และสรุปข้อมูลที่เกี่ยวข้องการคอร์รัปชันเกี่ยวกับสังคมและเศรษฐกิจ
- 5) เตรียมเครื่องมือและมาตรการอื่น ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการป้องกันการคอร์รัปชัน
- 6) ร่วมมือกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายอื่น ๆ เพื่อควบคุมอาชญากรรมและพัฒนาโปรแกรมในการป้องกันอาชญากรรม
- 7) ทำรายงานเป็นหนังสือ อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง เสนอต่อประธานาธิบดี และประธานรัฐสภา (chair man of the Seimas) เกี่ยวกับผลลัพธ์ของการดำเนินการ และเสนอความเห็น (submit its proposals)ว่าจะทำอย่างไรให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพมากขึ้น (how to make the activities more effective)

3.3.1.2 โครงสร้างและการบริหารจัดการ special investigation service (the structure and Administration of the special investigation service)

(ก) การจัดตั้งและการเลิกหน่วยสอบสวนพิเศษ (Establishment and Abolition)

ในมาตรา 9 ของรัฐบัญญัติการสอบสวนพิเศษของลิธัวเนีย ได้กำหนดเรื่องการจัดตั้งและการเลิกหน่วยงานสอบสวนพิเศษของลิธัวเนียไว้ดังนี้

- (1) การจัดตั้งและการเลิกจะต้องทำโดยกฎหมายแยกต่างหาก (separate law)
- (2) หน่วยงานจะประกอบไปด้วยคณะกรรมการ (board) กอง (divisions) สาขา (branches) และหน่วยอื่น ๆ (other units)
- (3) หน่วยอื่น ๆ ของ special investigation service จะจัดตั้งขึ้นหรือล้มเลิก และจำนวนสมาชิก (staff) จะต้องได้รับการรับรองโดยผู้อำนวยการของหน่วยงานสอบสวนพิเศษ (Director of the service)

(ข) ที่มงานของหน่วยงานสอบสวนพิเศษ

มาตรา 10 ได้กำหนดเรื่องที่ยังงาน (staff) ของหน่วยสอบสวนพิเศษไว้ดังนี้

- (1) ที่มงาน (staff) ของหน่วยสอบสวนพิเศษประกอบด้วย พนักงาน (officers) เจ้าหน้าที่ของรัฐ (public servants) และลูกจ้างตามสัญญา (contractual employees)
- (2) สถานะของพนักงานสอบสวนพิเศษจะต้องจัดตั้งโดยกฎหมาย กฎหมาย Public Service และรัฐบัญญัติการสอบสวนพิเศษ ส่วนสถานะของเจ้าหน้าที่ของรัฐให้เป็นไปตาม Law on the public service ส่วนลูกจ้างให้เป็นไปตามกฎหมายแรงงาน (Labour code) และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- (3) วิธีการแต่งตั้ง และถอดถอน การพักการปฏิบัติหน้าที่ และความรับผิดชอบทางวินัยของพนักงานสอบสวนพิเศษให้เป็นไปตามรัฐบัญญัติ

3.3.1.3 สิทธิและหน้าที่ของพนักงานสอบสวนพิเศษ (Rights and duties of the officers of the special investigation service)

ในกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนพิเศษ ค.ศ. 2000 ของลิธัวเนีย มาตรา 13 – มาตรา 15 ได้กำหนดสิทธิ (rights) หน้าที่ (duties) และข้อจำกัดในการปฏิบัติหน้าที่ (restriction on their activities) ของพนักงานสอบสวนพิเศษของลิธัวเนียไว้ดังต่อไปนี้

1. สิทธิของพนักงานสอบสวนพิเศษ (the rights of the officers of the special investigation service)

ในมาตรา 13 กำหนดหน้าที่ของพนักงานสอบสวนพิเศษไว้ดังนี้

- (1) ในการปฏิบัติหน้าที่ติดตามผู้ต้องสงสัยว่าจะกระทำความผิดอาญา, การป้องกันอาชญากรรมที่จะถูกกระทำลง , การพิสูจน์ยืนยันข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปฏิบัติ

หน้าที่โดยมิชอบของพนักงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐ , การติดต่อเชื่อมต่องบขององค์กร
อาชญากรรม หรือการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานประจำอื่น ที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย
พนักงานสอบสวนพิเศษจะต้องแสดงตรา (badge) หรือบัตรประจำตัวที่ให้อำนาจ
(authority card)

(2) พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีสิทธิดังต่อไปนี้

- ก. ตรวจสอบ (inspect) เอกสารข้อมูลของบุคคล (identity document) และส่ง
บุคคลผู้ต้องสงสัยว่าจะกระทำความผิดอาญาไปยังสำนักงานสอบสวนพิเศษหรือ
สำนักงานตำรวจ
- ข. ในกรณีที่ยกเว้นโดยกฎหมาย พนักงานสอบสวนพิเศษมีอำนาจใช้อาวุธ
วิธีการพิเศษ (special means) หรือบังคับโดยวิธีอื่น
- ค. เมื่อสืบสวนการกระทำความผิดอาญา หรือมีข้อมูลอันมีเหตุสมควรมีการ
วางแผนเพื่อประกอบอาชญากรรม, อาชญากรรมกำลังกระทำ หรือได้กระทำ
ลง พนักงานสอบสวนพิเศษมีสิทธิเข้าไป (enter) โดยไม่มีอุปสรรคขัดขวาง
ไปในเคหสถาน (premises) สถานประกอบการ หน่วยงาน หรือองค์กรใด ๆ
ในระหว่างเวลาราชการ หรือเวลาใด ๆ ถ้ามีตัวแทนของผู้บริหารองค์กร หรือ
เจ้าของหรือตัวแทนเข้าไปด้วย
- ง. ในกรณีตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย พนักงานสอบสวนพิเศษมีสิทธิเปิด
เคหสถานหรือยานพาหนะ โดยใช้กำลังได้ (by force)
- จ. ในการติดตามผู้ต้องสงสัยว่าจะกระทำความผิดอาญา หรือในการส่งบุคคลซึ่ง
ต้องการได้รับความช่วยเหลือทางการแพทย์ไปยังโรงพยาบาล พนักงานสอบสวน
พิเศษมีสิทธิใช้ยานพาหนะและสิ่งคมนาคมที่เป็นของวิสาหกิจ หน่วย
งาน องค์กร หรือบุคคลธรรมดา โดยไม่มีอุปสรรคขัดขวาง ยกเว้นว่ายาน
พาหนะนั้นจะเป็นของคณะทูตต่างประเทศ หรือของตัวแทนกงสุล ถ้ามีการ
ร้องขอของเจ้าของยานพาหนะ หรือผู้ควบคุมยานพาหนะ พนักงานสอบสวน
พิเศษต้องทำหนังสือตามแบบฟอร์มซึ่งกำหนดโดยผู้อำนวยการสอบสวน
พิเศษไว้ให้ และหากมีความเสียหายเกิดขึ้น จะต้องมีการชดใช้ความเสียหาย
นั้น ซึ่งใช้จ่ายจากกองทุนการสอบสวนพิเศษ (Fund of special
investigation service)
- ฉ. ในการติดตามบุคคลผู้ต้องสงสัยว่าจะกระทำความผิดอาญา ซึ่งปิดบังให้รอด
พ้นจากหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย เพื่อเป็นการป้องกันการกระทำอาชญา
กรรมขึ้น พนักงานสอบสวนพิเศษมีอำนาจที่จะ หยุดยานยนต์ (motor

vehicles) และเช็คเอกสารของผู้ขับขี่, ผู้โดยสาร, และตรวจสอบสินค้า และสิ่งของอย่างอื่นในยานพาหนะนั้น

- ข. ในทางการสืบสวนหรือติดตามผู้ต้องสงสัยว่าจะกระทำความผิดอาญา พนักงานสอบสวนพิเศษสามารถใช้แฟลชสีน้ำเงิน (blue flash lights) และสัญญาณเสียง (sound signal) ของรถยนต์ตามวิธีการที่กำหนด
 - ช. พนักงานสอบสวนพิเศษ มีสิทธิได้รับข้อมูลข่าวสาร หรือคำอธิบายจากบุคคลเกี่ยวกับการกระทำความผิดอาญา ซึ่งได้วางแผนที่จะกระทำ ได้กระทำ หรือกำลังกระทำ และเกี่ยวกับการละเมิดกฎหมายอื่น ๆ
 - ฉ. เมื่อสืบสวนการกระทำความผิดอาญา หรือมีข้อมูลว่าความผิดอาญาได้ถูกวางแผนจะกระทำ กระทำลง หรือ กำลังกระทำ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ มีสิทธิตรวจสอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจการเงิน หรือกิจกรรมอื่น ๆ ในวิสาหกิจ , หน่วยงาน และองค์กรทุกประเภท
 - ญ. ปฏิบัติการอื่น ๆ ตามที่พนักงานสอบสวนพิเศษสามารถกระทำได้ตามกฎหมาย
- (3) พนักงานสอบสวนพิเศษที่ปฏิบัติหน้าที่บริเวณชายแดน (border points) ศุลกากร (customs) และสถานที่อื่น หากมีการแสดงตราและบัตรประจำตัวที่ให้อำนาจพนักงานสอบสวนพิเศษมีสิทธิที่จะกระทำการต่อไปนี้ หากมีเหตุสมควร
- ก) ตรวจสอบเอกสารของปัจเจกชน และของเจ้าหน้าที่, วิธีการขนส่ง และสินค้าต่าง ๆ
 - ข) หน่วงเหนี่ยวผู้ละเมิดกฎหมายของศุลกากรและการข้ามแดน และตรวจค้นตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการควบคุมบุคคล และส่งบุคคลเหล่านั้นไปยังตำรวจหรือหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายอื่น ๆ
 - ค) หยุดและตรวจสอบการขนส่ง และยึดเอกสารตามข้อกำหนด
 - ง) ปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนพิเศษตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

2. หน้าที่ของพนักงานสอบสวนพิเศษ (duties of the officers of the special investigation service)

ในมาตรา 14 ของกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนพิเศษของลิทัวเนีย ได้กำหนดหน้าที่ของพนักงานสอบสวนพิเศษไว้ว่าต้องกระทำการดังนี้

- (1) ต้องมีความซื่อสัตย์ตามคำปฏิญาณในการทำหน้าที่

- (2) เมื่อได้รับรายงานหรือการบอกกล่าวเกี่ยวกับอาชญากรรมซึ่งมีการวางแผน หรือได้กระทำ หรือมีการฝ่าฝืนกฎหมาย หรือมีพยานเกี่ยวกับการกระทำ ความผิดอาญา พนักงานสอบสวนพิเศษ ต้องมีมาตรการโดยไม่ชักช้าที่จะ ป้องกันอาชญากรรมที่ได้มีการวางแผนนั้น หรือการละเมิดกฎหมายอื่น ๆ และรายงานเหตุการณ์ให้ตำรวจทราบ
- (3) ปกป้องรัฐ และความลับทางราชการ
- (4) รับรองสิทธิและผลประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมายของบุคคลที่ถูกควบคุม คุมขัง และให้การช่วยเหลือเบื้องต้น และการช่วยเหลือต่อเหยื่ออาชญากรรม และการละเมิดกฎหมาย และบุคคลที่ขาดการช่วยเหลือในรัฐ

3.3.1.4 สิทธิที่จะใช้กำลังของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษของลิธัวเนีย

ในมาตรา 18 ได้กำหนดให้พนักงานสอบสวนพิเศษของลิธัวเนียใช้อำนาจโดยใช้กำลัง อาวุธ ปืน และวัตถุระเบิดได้ดังนี้

- (1) ตามกฎหมาย และข้อบังคับของหน่วยสอบสวนพิเศษ ในการปฏิบัติหน้าที่ ของพนักงานสอบสวนพิเศษ ตามที่ได้รับมอบหมายให้บุคคลปฏิบัติตามคำสั่ง และในกรณีที่บุคคลใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง หรือ ขัดขวางการปฏิบัติงาน พนักงานสอบสวนพิเศษมีสิทธิที่จะใช้กำลังได้
- (2) พนักงานสอบสวนพิเศษมีสิทธิที่จะครอบครองและใช้อาวุธปืน (firearm) ระเบิด (explosive) และวัตถุระเบิด (explosive substances)

รูปแบบการใช้กำลัง (use force) และเหตุที่จะใช้อาวุธปืน และวัตถุระเบิดนี้ รวมทั้งวิธีการ ใช้ ให้เป็นไปตามข้อบังคับ ตามความในรัฐบัญญัติการสอบสวนพิเศษ และกฎหมายควบคุมอาวุธ และยุทธภัณฑ์⁸

3.3.2 หน่วยงานสอบสวนพิเศษของสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ (The Heath of Special Investigating Unit of Republic of South Africa)

เป็นหน่วยงานสอบสวนพิเศษของสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ ซึ่งถือว่ามีอำนาจสืบสวนอย่างมาก (most powerful investigation) หน่วยงานนี้ได้ถูกก่อตั้งโดยรัฐบัญญัติการสอบสวนพิเศษ และศาลคดีพิเศษ ค.ศ. 1996 (The Special Investigating Units and special tribunal Act 74 of 1996) ซึ่งรัฐบัญญัตินี้ได้ถูกบัญญัติขึ้นเพื่อใช้อำนาจทางกฎหมายเอาชนะวิกฤตการณ์การเติบโตอย่างรวดเร็วของการบริหารงานที่ไม่ชอบ (maladministration) การคอร์รัปชัน (corruption) และ

การใช้เงินและทรัพย์สินของรัฐโดยไม่เหมาะสม (misappropriation of public money and public property)

หัวหน้าหน่วยสอบสวนคดีพิเศษ (the head of special Investigating Unit หรือ SIU) คือ ผู้พิพากษา Willem Heath ได้รับการแต่งตั้งจากประธานาธิบดีเนลสัน แมนเดลา (Nelson Mandela) เมื่อวันที่ 14 มีนาคม ค.ศ. 1997 หน่วยสอบสวนคดีพิเศษนี้ได้ตั้งขึ้นเพื่อเพิ่มเครื่องมือในการตรวจสอบของรัฐ และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสืบสวนสอบสวน

ในการก่อตั้ง SIU รัฐบัญญัติการสอบสวนพิเศษและศาลพิเศษ มาตรา 2(2) ได้มอบให้หน่วยงานนี้มีการกิจในการตรวจสอบการบริหารจัดการให้ถูกต้อง และปกป้องผลประโยชน์ของสาธารณะในส่วนที่เกี่ยวกับเงินและทรัพย์สินสาธารณะ (Public money and Public property) การกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย (A wide field of unlawful conduct) คอรัปชั่น (corruption) และการบริหารจัดการที่โง่เขลา (maladministration) ซึ่งบัญญัติครอบคลุมไว้ในมาตรานี้ แต่หน่วยสอบสวนคดีพิเศษนี้ ไม่เพียงแต่ทำหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนการกระทำผิดเหล่านี้เท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่ดำเนินการทางแพ่ง (civil proceeding) กับคู่ความในศาลพิเศษ (special tribunal)

3.3.2.1 องค์ประกอบของหน่วยสอบสวนพิเศษ (SIU)

หน่วยสอบสวนพิเศษของสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ประกอบด้วยหัวหน้าหน่วย 1 คน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยประธานาธิบดี (appointed by president) และมีผู้ช่วย (assisted) โดยบุคคลต่อไปนี้

(1) ตัวแทนด้านกฎหมาย (legal representatives) จำนวน 7 คน ซึ่งประกอบไปด้วยผู้มีความรู้และผู้มีประสบการณ์ด้านการเป็นทนายความ และที่ปรึกษากฎหมาย (attorneys and advocates) ซึ่งมีประสบการณ์และเชี่ยวชาญด้านต่อต้านคอรัปชั่น (anti - corruption) และต่อต้านการบริหารจัดการที่ไม่ชอบ (anti - maladministration) การสืบสวน (investigations) และการดำเนินคดีแพ่งต่อศาล (bring civil actions before the tribunal)

(2) ทีมงานผู้มีความรู้ด้านการสืบสวน (a team of experience investigators) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการดำเนินการสืบสวนคดีอาญาเกี่ยวกับด้านพาณิชย์ (specialists in the investigation of criminal activity in the commercial sphere)

(3) ผู้จัดการด้านการเงิน (a financial manager) ซึ่งมีผู้ช่วยเป็นนักบัญชี จำนวน 3 คน และทีมงาน (staff) ซึ่งมีประสบการณ์ในการบริหารจัดการ (administration) ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเหล่านี้จะช่วยสอบสวนตามความเชี่ยวชาญของแต่ละบุคคล

(4) ผู้เชี่ยวชาญด้านคอมพิวเตอร์ (a computer expert) เพื่อเป็นการส่งเสริมความมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของ SIU ได้มีการขยายระบบฐานข้อมูล ซึ่งถูก

ออกแบบโดยหน่วยงานสอบสวนพิเศษ ซึ่งได้รับความร่วมมือประสานงานอย่างใกล้ชิดระหว่าง SIU และหน่วยงานสำคัญ ๆ หลายหน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานตำรวจแอฟริกาใต้ (south African Police Services) สำนักงานเกี่ยวกับคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (office for serious Economic offences) สำนักงานอัยการ (The Public Prosecutor's office) สำนักงานการโอนกรรมสิทธิ์ (The Deeds office) สำนักงานจดทะเบียนบริษัท (the Registrar of companies) สถาบันทางการเงินจำนวนมาก (numerous financial institution) และหน่วยงานพิเศษอื่น ๆ ที่ถูกก่อตั้งโดยรัฐบาล (other special unit established by government)

3.3.2.2 การปฏิบัติการ (operation)

หลังการก่อตั้งหน่วยงาน มีทั้งปัจเจกชน กรมของรัฐบาล และองค์กรท้องถิ่น หรือสมาคมต่างยื่นคำร้องให้ SIU ทำการสืบสวนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งในบทบัญญัติของกฎหมาย คำร้องจะต้องส่งไปที่สำนักประธานาธิบดี (office of the President) เพื่อพิจารณา และใน มาตรา 2(1) ของรัฐบัญญัติการสอบสวนพิเศษ ประธานาธิบดีจะส่งเรื่องไปยังหน่วยสอบสวนพิเศษให้ทำการสืบสวน โดยการประกาศในราชกิจจานุเบกษา (Government Gazette) ประธานาธิบดีจะใช้อำนาจตามมาตรา 2 อนุมาตรา (1) บนพื้นฐานของการกระทำที่กำหนดไว้ มาตรา 2(2) ของรัฐบัญญัตินี้

บทบัญญัติในมาตรา 5 วัตถุประสงค์เบื้องต้นของ SIU คือการรวบรวมพยานหลักฐาน หนังสือ หรือเอกสารใด ๆ หรือวัตถุ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการสืบสวน โดยส่วนมากแล้วจะขอให้บุคคลที่เกี่ยวข้องส่งเอกสาร หนังสือ หรือวัตถุที่อยู่ในความครอบครองมาให้ ในกรณีที่ไม่ได้รับความร่วมมือ หลักฐานต่าง ๆ เหล่านั้นจะต้องได้มาเพื่อสืบสวน สนกรณีจำเป็น สมาชิกของ SIU จะใช้อำนาจตามมาตรา 6 ของรัฐบัญญัตินี้ในการเข้าไป และค้นในเคหสถาน (to enter and search) หรือสิ่งของต้องสงสัยใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวน โดยอำนาจของหมายอนุญาตให้เข้าค้น (entry warrant) ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่สามารถที่จะตรวจดู และเคลื่อนย้ายหนังสือ, เอกสาร หรือวัตถุใด ๆ ซึ่งจะมีผลต่อการสืบสวน และจะมีการสืบสวนอย่างละเอียด เพื่อตามรอยของพยานหลักฐานและข้อมูลต่าง ๆ พยานบุคคลจะถูกสอบปากคำ ทั้งแบบโดยพนักงานสืบสวนคนเดียว หรือเป็นที่สืบสวนก็ได้ ในกรณีจำเป็นอาจจะมีการช่วยเหลือซึ่งเป็นตัวแทนด้านกฎหมาย และหัวหน้าหน่วยสอบสวนพิเศษ (assistance of a legal representative and head of unit) ร่วมด้วยก็ได้ เพื่อเป็นการส่งเสริมประสิทธิภาพในการเข้าถึงหนังสือ เอกสาร หรือวัตถุที่อยู่ในความครอบครองของบุคคลใด ๆ มาตรา 5(2) ของรัฐบัญญัตินี้ ด้บัญญัติให้บุคคลนั้นถูกผูกมัดที่จะต้องส่งหนังสือ , เอกสาร หรือวัตถุเหล่านั้นให้แก่ SIU เมื่อมีคำสั่งเป็นหนังสือ ส่งไปให้บุคคลผู้ครอบครอง ตามบทบัญญัติในมาตรา 5(2) และใน มาตรา 5(2) (c) ของบัญญัตินี้ พยานบุคคลที่ไม่ให้ความร่วมมืออาจจะต้องไปปรากฏตัวต่อหน้า SIU เพื่อสอบปากคำภายใต้คำสาบาน หรือกล่าวสัตย์ปฏิญาณ และที่สำคัญที่สุด หากการสืบสวนสอบสวนประสบความสำเร็จ อาจจะมีการดำเนินคดีทางแพ่ง (civil action) ต่อ

ศาลพิเศษ (special tribunal หรือ ST) ซึ่งรวมถึงการยื่นคำร้องให้ศาลมีคำสั่งพักงานหรือห้ามทำกิจการ (suspension orders and interdicts) ในคดีที่มีความจำเป็น อาจะสั่งให้หยุดการดำเนินธุรกรรมที่ปรากฏว่ามีการคอร์รัปชัน (stop transaction that appear corrupt) เพื่อเป็นการเลี่ยงความร้ายแรงและผลเสียที่จะเกิดแก่ผลประโยชน์สาธารณะ แต่อย่างไรก็ดี บุคคลหรือสถาบันที่เกี่ยวข้องเป็นคู่ความกับการดำเนินคดีแพ่ง มีสิทธิที่จะต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ (full rights to defend the action) เหมือนกับคดีที่พิจารณาในศาลแพ่งชั้นสูง (high court civil trial)

ในคดีที่มีพยานหลักฐานเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่มีขอบอย่างร้ายแรง การประพฤติผิดกฎหมาย หรือการปฏิบัติไม่เหมาะสมของนายจ้างหน่วยงานของรัฐ (employees of a state institution) หรือมีหลักฐานบ่งชี้ว่ามีการปฏิบัติไม่เหมาะสมโดยผิดกฎหมาย หรือมีการใช้จ่ายเงินของรัฐ (expenditure of public money) หรือมีหลักฐานว่า มีความประมาทเลินเล่อ ทำให้สูญเสียเงินของรัฐ (negligent loss of public money) จะมีคำเตือนส่งไปยังหัวหน้า (political head) หรือกรม (Department) เพื่อให้ปฏิบัติตามขั้นตอนที่จำเป็น (to take the necessary steps) หรือให้ละเว้นการกระทำ (to refrain from such conduct) หรือกระทำการที่จำเป็นเพื่อเปลี่ยนแปลงการกระทำดังกล่าวเสีย ในบทบัญญัติของมาตรา 2(2) กำหนดให้หัวหน้าทางการเมือง (political head) หรือนายจ้างต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัวสำหรับความเสียหายอันเกิดจากการขาดการบริหารจัดการที่ดี (lack of administrative) หรือขาดการควบคุมทางการเงิน (lack of financial control)

นอกจากนี้ในมาตรา 8(2) (b) ของรัฐบัญญัตินี้ ศาลคดีพิเศษ (special tribunal) สามารถทำคำสั่งที่เหมาะสมกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ทั้งนี้รวมถึงการมีคำสั่งยึด (attachment) ทรัพย์สินส่วนบุคคล (personal assets) เพื่อชดเชยเงินของรัฐ (to recover public money) ได้

3.3.2.3 ฐานความผิดที่อยู่ในอำนาจการดำเนินการสืบสวนของหน่วยสอบสวนพิเศษ (SIU)

ตามรัฐบัญญัติการสอบสวนพิเศษ และศาลคดีพิเศษ ค.ศ. 1996 มาตรา 2 นั้น ประธานาธิบดีเป็นผู้ตั้งหน่วยสอบสวนพิเศษและศาลคดีพิเศษ (SIU และ ST) ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา 2(a) ให้ประธานาธิบดี

- 1) ตั้งหน่วยสอบสวนพิเศษเพื่อรับคำสั่งสืบสวนเรื่องที่เกี่ยวข้อง
- 2) ส่งเรื่องให้หน่วยสอบสวนพิเศษทำการสืบสวนสอบสวนและมาตรา 2 (b) ให้ประธานาธิบดีตั้งศาลคดีพิเศษ (special tribunal หรือ ST) ศาลเดียวหรือหลายศาลให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษารรคดี ที่พิพาทกันทางแพ่งที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนพิเศษของหน่วย SIU

ส่วนฐานความผิดที่อยู่ในข่ายความรับผิดชอบของ SIU นั้น มีกำหนดไว้ในอนุมาตรา 2 (subsection 2) ของมาตรา 2 ซึ่งหากประธานาธิบดีเห็นว่าเรื่องที่เกิดขึ้นเกี่ยวความฐานความผิดตามมาตรา 2 อนุมาตรา 2 แล้ว ก็จะประกาศในราชกิจจานุเบกษา (government Gazette) ให้เรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่สอบสวนโดยหน่วยสอบสวนพิเศษ (SIU)

หากเรื่องที่เกิดขึ้น ซึ่งเข้าข่ายฐานความผิดตามมาตรา 2(2) เกิดขึ้นในเขตรับผิดชอบของจังหวัด (province) ประธานาธิบดีจะใช้อำนาจนี้ได้ ภายหลังจากได้ปรึกษา หรือได้รับการร้องขอ (after consultation with or at the request) ของผู้ว่าราชการจังหวัด (the Premier of the province) ที่เกี่ยวข้อง ในมาตรา 2(2) กำหนดลักษณะของฐานความผิด ซึ่งประธานาธิบดีจะใช้อำนาจกำหนดให้เป็นการสอบสวนพิเศษได้ ดังต่อไปนี้

- (a) การบริหารจัดการโดยมิชอบที่ร้ายแรง ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของหน่วยงานของรัฐใด ๆ
- (b) การปฏิบัติไม่เหมาะสม หรือผิดกฎหมายโดยนายจ้าง (employees) ของหน่วยงานของรัฐใด ๆ
- (c) การใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินของรัฐโดยไม่เหมาะสม
- (d) การแสวงหาผลประโยชน์ที่ผิดกฎหมายและผิดปกติ, การกระทำทุจริต การใช้มาตรการหรือการปฏิบัติที่มีผลต่อทรัพย์สินของรัฐ
- (e) กระทำโดยเจตนา หรือประมาททำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของรัฐ
- (f) คอร์รัปชัน เกี่ยวกับการดำเนินการในหน้าที่ในองค์กรของรัฐ
- (g) การปฏิบัติโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่เหมาะสมของบุคคลใด ๆ ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อผลประโยชน์ของรัฐ

3.3.2.4 หน้าที่ของหน่วยสอบสวนคดีพิเศษของแอฟริกาใต้ (Function of Special Investigation Unit)

ในมาตรา 4 ของกฎหมายการสอบสวนคดีพิเศษและศาลคดีพิเศษ ค.ศ. 1996 (special investigation unit and special tribunal Act, 1996) ได้กำหนดหน้าที่ของหน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษของสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ไว้ดังต่อไปนี้

- (1) ภายใต้ข้อบังคับที่จะออกโดยอาศัยอำนาจแห่งประกาศซึ่งออกตามมาตรา 2(1) อำนาจ

หน้าที่ของหน่วยสอบสวนคดีพิเศษ (ST) คือ

- (a) สืบสวนสอบสวนการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้อง

- (b) รวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด หรือคดีอาญา หรือคดีแพ่ง หรือคดีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวน และรวมถึงกรณีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นศาลคดีพิเศษ
- (c) เสนอพยานหลักฐานในกระบวนการพิจารณาของศาลคดีพิเศษ
- (d) อ้างถึงพยานหลักฐานที่แสดงถึงการกระทำความผิดของจำเลยต่ออัยการที่รับผิดชอบ
- (e) ปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่ขัดกับบทบัญญัติของกฎหมายนี้ ตามที่ประธานาธิบดีมอบหมายเป็นครั้ง ๆ ไป
- (f) รายงานผลการดำเนินการสืบสวนและการดำเนินการ ทั้งนี้ตามที่
ประธานาธิบดีกำกับ
- (g) สรุปสำนวนการสอบสวน และทำรายงานผลครั้งสุดท้าย ต่อประธานาธิบดี และ
- (h) นำส่งรายงานการสอบสวน, กาดำเนินการ, ค่าใช้จ่าย แก่รัฐสภา ปีละอย่างน้อย 2 ครั้ง

(2) ถ้าพยานหลักฐานที่ได้เพียงพอที่จะดำเนินการกับผู้กระทำผิดได้ ตามอนุมาตรา (1)(d) หน่วยสอบสวนคดีพิเศษจะต้องแจ้งข้อมูลแก่อัยการที่รับผิดชอบทราบ ทั้งนี้พยานหลักฐานดังกล่าวจะต้องเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

3.3.2.5 อำนาจของหน่วยสอบสวนพิเศษ (Power of special Investigating Unit)

ในมาตรา 5 ของรัฐธรรมนูญการสอบสวนพิเศษฯ มาตรา 5 ได้กำหนดอำนาจ (power) ของ SIU ไว้ดังนี้

- (1) ภายใต้รัฐธรรมนูญและข้อบังคับ หัวหน้าหน่วยสอบสวนพิเศษ (head) จะกำหนดวิธีการในการปฏิบัติหน้าที่ในการสืบสวน
- (2) ในการกระทำหน้าที่ตามมาตรา 4 หน่วยสอบสวนพิเศษมีอำนาจกระทำการดังนี้
 - (a) ตรวจสอบข้อมูลของบุคคล ทั้งนี้เท่าที่จำเป็น
 - (b) มีคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรในนามของหัวหน้าหน่วย SIU หรือผู้ได้รับมอบหมาย ส่งไปยังที่อยู่ของบุคคลโดยสมาชิกของ SIU หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือนายอำเภอ (sheriff) ให้บุคคลนั้นมาปรากฏตัวภายในกำหนดเวลา หรือสถานที่ระบุไว้ในคำสั่ง หรือให้นำส่งเอกสารหรือวัตถุใด ๆ ที่อยู่ในความครอบครองของบุคคลดังกล่าว ทั้งนี้ในหนังสือจะต้องระบุเหตุผลที่บุคคลดังกล่าวจะต้องปรากฏตัวดังกล่าว

(c) สมาชิกของ SIU ทุกคนต้องจัดการให้บุคคลตามข้อ (b) หรือบุคคลที่ได้รับหมายไปยังสถานที่ใด ทำการสอบสวนหรือปฏิญาณ และสอบปากคำตามความจำเป็นที่เรียกบุคคลดังกล่าวมา

(3)

(a) ภายใต้ข้อบังคับแห่งกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิ (privilege) ที่บุคคลที่ถูกสอบปากคำมีสิทธิปฏิเสธจะตอบคำถามใด ๆ อันอาจส่งผลให้ต้องรับโทษทางอาญาได้ แต่อาจจะบังคับให้ตอบคำถามเหล่านี้ได้

(b) พยานหลักฐานใดที่ได้มาจากการตอบคำถามตาม (a) จะไม่ถูกนำไปใช้ในกระบวนการทางอาญา เว้นแต่บุคคลดังกล่าวจะถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดฐานละเมิดอำนาจศาลในกรณีพูดเท็จ หรือข้อหาตามมาตรา 319(3) ของวิธีพิจารณาความอาญา ค.ศ. 1995

(4) บุคคลที่ต้องมาปรากฏตัวต่อ SIU ตามมาตรา 2(b) และ (c) มีสิทธิได้รับการช่วยเหลือจากทนาย

(5) SIU มีอำนาจในการดำเนินคดีแพ่ง ที่ปรากฏพยานหลักฐานจากการสอบสวนว่าสามารถดำเนินการเอาผิดได้ตามมาตรา 2(2)

(6)

(a) ในการตั้งหน่วยสอบสวนพิเศษตามมาตรา 2(1) นั้น หัวหน้าหน่วย SIU ต้องส่งสำเนาประกาศตามมาตรา 2(1) ไปให้ the public protector

(b) หัวหน้าหน่วย SIU อาจส่งเรื่องไปให้ the public protector ถ้ามีความเห็นว่า เป็นการดี ถ้าเรื่องดังกล่าวควรจัดการโดย Public Protector

(7) ในระหว่างการสอบสวนถ้าพบประเด็น ซึ่งหัวหน้าหน่วย SIU มีความเห็นว่า ควรดำเนินการทางกฎหมายกับบุคคลนั้น ๆ โดยหน่วยงานของรัฐใด ๆ (state institution) ก็จะสามารถส่งเรื่องไปให้พนักงานอัยการ (state attorney) หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี

(8)

(a) หัวหน้าหน่วย SIU อาจออกคำสั่งให้พักงาน หรือหยุดทำกิจกรรม (suspension order or interdict) หากมีเหตุผลอันควรเชื่อ (reasonable grounds to believe) ว่า หากล่าช้าออกไป เพื่อรอคำสั่งจากศาลพิเศษ (special tribunal) จะทำให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อผลประโยชน์ของรัฐ

(b) คำสั่งให้พักงาน หรือหยุดกิจการตาม (a) จะต้องได้รับการรับรอง (confirmed) จากศาลพิเศษ (ST) ที่เกี่ยวข้องภายใน 48 ชั่วโมงภายหลังจากคำสั่ง หรือภายในระยะเวลาที่ขยาย โดยได้รับอนุญาตจากศาลพิเศษ (ST)

(c) บุคคลที่มีส่วนได้เสีย (affected party)

- (i) จะต้องได้รับแจ้งข้อมูลของการออกคำสั่งโดยไม่ชักช้า
- (ii) อาจยื่นคำร้องต่อศาลพิเศษ (ST) กลับคำสั่งพักงานหรือหยุด

กิจการตามวรรค (a)

3.3.2.6 อำนาจเข้าไปค้นในเคหสถาน (Entering and search of premises)

ในมาตรา 6 ของรัฐธรรมนูญติการสอบสวนพิเศษของแอฟริกาใต้ ได้บัญญัติให้หน่วยสอบสวนพิเศษ หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ได้รับมอบหมายจากสมาชิก SIU ดำเนินการได้ดังต่อไปนี้

- (1) เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจตาม มาตรา 4 และ 5 และภายใต้ข้อบังคับใน section นี้ สมาชิกของ SIU หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ได้รับมอบอำนาจจากสมาชิก SIU มีอำนาจเข้าไปค้นในเคหสถาน หรือที่ใด ๆ ที่เกี่ยวกับการสืบสวนหรือมีความสงสัย
- (2) การเข้าไปค้นในเคหสถานภายใต้ section นี้ ควรกระทำตามคำสั่งอย่างเคร่งครัดตามสมควร รวมถึงการคำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิของบุคคล (person's right) ดังนี้
 - (a) เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (dignity)
 - (b) เสรีภาพ และความมั่นคงปลอดภัย (Freedom and security) และ
 - (c) ความเป็นส่วนตัวของบุคคล (personal privacy)
- (3) ภายใต้บังคับของบทบัญญัติในมาตรานี้ สมาชิก SIU หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจตามอนุมาตรา (1) มีอำนาจ
 - (a) ตรวจสอบ (inspect) และค้น (search) เคหสถานที่เกี่ยวข้อง และสอบถาม (enquiries) บุคคลใดถ้ามีความจำเป็น (may deem necessary)
 - (b) ตรวจสอบหนังสือ (book) เอกสาร (document) หรือวัตถุใด ๆ ที่พบในเคหสถาน
 - (c) ร้องขอข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือ เอกสาร หรือวัตถุใด ๆ จากเจ้าของหรือบุคคลที่ครอบครองเคหสถาน หนังสือหรือวัตถุนั้น ๆ หรือบุคคลใด ๆ ที่มีเหตุที่คาดหมายได้ว่าจะมีข้อมูลที่จำเป็น
 - (d) ถ่ายสำเนา หรือแยกหนังสือ (extracts) หรือเอกสารที่ตรวจพบในเคหสถาน
 - (e) ยึด (attach) สิ่งของใด ๆ ในเคหสถาน ซึ่งพบจากการสืบสวน
 - (f) หากประสงค์จะเก็บสิ่งที่ตรวจพบตาม (e) เพื่อการตรวจสอบหรือเก็บรักษาไว้เพื่อความปลอดภัย ให้มีอำนาจเคลื่อนย้ายจากเคหสถาน โดยออกไปรับ

(receipt) ไว้ให้ ส่วนเอกสาร หนังสือ หรือวัตถุใด ๆ ที่ได้เคลื่อนย้ายไป หากไม่ประสงค์จะใช้เป็นพยานหลักฐานต่อศาลพิเศษ (ST) หรือศาล court of law จะต้องคืนกลับไปให้เจ้าของ และเพื่อให้บรรลូវัตถุประสงค์ หากไม่มีบุคคลใดที่จะรับไปรับไว้ ก็ให้ทำการปิดไปรับนั้นไว้ในที่ที่เห็นได้ง่ายในเคหสถานนั้น

(4) บุคคลใดที่ถูกเรียกมาให้ข้อมูล ตามอนุมาตรา (3)(a) และ (c) มีสิทธิได้รับการช่วยเหลือจากทนาย และต้องได้รับแจ้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องก่อนให้ปากคำเช่นว่านั้น

(5)

(a) ภายใต้บังคับของมาตรา (6) เคหสถานตามอนุมาตรา (1) จะสามารถเข้าไปได้ก็โดยแต่อำนาจของหมายให้เข้าไป (entry warrant) ซึ่งออกโดยศาลพิเศษ (ST) ศาล magistrate หรือผู้พิพากษาศาลสูง (judge of supreme court) ที่เกี่ยวข้อง โดยให้สมาชิกของ SIU มาปรากฏตัวต่อศาลเหล่านั้น และให้แจ้งข้อมูลภายใต้คำสาบานว่า มีเหตุอันควรเชื่อ (reasonable ground for believing) ว่าหนังสือ เอกสาร หรือวัตถุใด ๆ จะเกี่ยวข้องกับการสืบสวนดังนี้

(i) อยู่ในความครอบครอง หรือควบคุมของบุคคล หรืออยู่ในเคหสถานในเขตอำนาจศาลพิเศษ (ST) ศาล magistrate หรือ ผู้พิพากษา (judge) และ

(ii) มีเหตุว่าไม่สามารถได้มาโดยวิธีอื่นได้

(b) หมายที่ออกนั้น สามารถออกได้ในวันใด ๆ (any day) และจะใช้บังคับได้

จนกระทั่ง

(i) เมื่อนำไปใช้สำเร็จแล้ว (executed)

(ii) มีคำสั่งยกเลิก (cancelled) โดยผู้ที่ยก หรือถ้าผู้ยกทำหน้าที่ไม่ได้

ก็ให้บุคคลที่มีอำนาจอย่างเดียวกัน

(iii) หหมดอายุภายใน 1 เดือน นับจากวันที่ออก ก่อนดำเนินการต้องทำดังต่อไปนี้ก่อน

(c) บุคคลซึ่งนำหมายไปใช้ในมาตรานี้ เมื่อเริ่มจะชี้ให้แสดงตนต่อบุคคลที่อ้างถึงในหมาย หรือเจ้าของ หรือผู้ดูแลเคหสถาน และสำเนาหมายนั้นให้แก่บุคคลดังกล่าว ถ้าไม่มีบุคคลที่อยู่ที่นั้น ให้ปิดสำเนาหมายไว้บริเวณที่เห็นได้ง่ายในเคหสถาน

(6) ภายใต้บังคับของอนุมาตรา (2),(3)(t),(7),(8),(9) และ (10) สมาชิก SIU (any member of special investigating unit) หรือ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ได้รับการร้องขอจากสมาชิก SIU สามารถเข้าไปในเคหสถาน เพื่อวัตถุประสงค์ในการยึดหรือเคลื่อนย้าย หนังสือ เอกสาร หรือวัตถุใด ๆ โดยไม่ต้องมีหมายให้เข้า (entry warrant) หรือหมายค้น (search warrant) ในกรณีจำเป็นดังนี้

- (a) เมื่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีอำนาจให้ความยินยอมให้เข้าไป และค้น หรือยึด (seizure) และเคลื่อนย้ายหนังสือหรือเอกสารหรือวัตถุใด ๆ ได้
- (b) เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า
 - (i) หมายนั้นจะได้ออก (will be issued) หากมีการยื่นคำร้องภายใต้บังคับของอนุมาตรา (5)
 - (ii) เนื่องจากการเนินเข้าจะได้หมายนั้นมาจะทำให้ไร้

ผลใน

การเข้าไปและค้น

(7) การเข้าไปและค้น จะต้องกระทำในเวลากลางวัน (by day) ยกเว้น กรณีจำเป็นอาจค้นในเวลากลางคืนได้

(8)(a) บุคคลที่ได้รับอนุญาตให้เข้าไปค้นในเคหสถานโดยชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๖ อาจใช้กำลังถ้าจำเป็น เมื่อหากได้รับการต่อต้านมิให้เข้าไป หากจำเป็นต้องเปิดหรือทำลายประตูบ้าน หรือหน้าต่าง ก็สามารถทำได้ ในโอกาสแรกให้บุคคลที่เข้าป้อนนั้นออกคำสั่งให้อนุญาตให้ตนเข้าไปได้ และแจ้งวัตถุประสงค์ให้เจ้าของทราบถึงการที่จะเข้าค้น

(b) บทบัญญัติวรรค (a) จะไม่นำมาบังคับหากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า หนังสือ, เอกสาร หรือวัตถุใด ๆ อาจถูกทำลาย ทำให้สูญหาย ถ้ามีการใช้วิธีการใน (a) ก่อน

(9) ระหว่างการค้นตามมาตรา ๖ นี้ ถ้าหากมีบุคคลร้องทุกข์ว่าเอกสาร หรือวัตถุที่ค้นพบในเคหสถาน เป็นข้อมูลส่วนบุคคล (privileged information) และปฏิเสธที่จะให้ตรวจสอบ หรือเคลื่อนย้ายหนังสือ หรือเอกสารหรือวัตถุอื่น ๆ ให้บุคคลที่จัดการตามหมายยื่นคำร้องต่อเลขาธิการศาลพิเศษ (secretary of the special tribunal) ในเขตอำนาจศาล หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ตรวจสอบได้ โดยให้นำหรือเคลื่อนย้ายเอกสาร หนังสือ หรือวัตถุอื่น ๆ ได้ ไปเก็บในที่ปลอดภัยตามข้อบังคับ และขอให้ศาลพิเศษ (ST) มีคำสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ตรวจสอบเอกสารเช่นว่านั้น

(10) สมาชิกของ SIU หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจตามอนุมาตรา (6) ต้องแสดงตนตามคำร้องขอของเจ้าของ หรือบุคคลที่ควบคุมดูแลเคหสถาน

3.3.2.7 ศาลพิเศษ (Special Tribunal)

ศาลพิเศษ มีชื่อย่อว่า ST ได้ตั้งขึ้นภายใต้มาตรา 2(1) โดยประธานาธิบดีเป็นผู้ตั้งศาลนี้ขึ้น จำนวนศาลเดียว หรือหลายศาล ให้มีอำนาจพิจารณา พิพากษาอรรถคดี ที่เกี่ยวกับข้อพิพาททางแพ่ง (civil disputes) ซึ่งสืบเนื่องมาจากการสอบสวนของหน่วยสอบสวนพิเศษ

ก. องค์ประกอบของศาลพิเศษ (composition of special tribunal) ในมาตรา 7(1) ของรัฐธรรมนูญติการสอบสวนพิเศษได้กำหนดองค์ประกอบของศาลพิเศษไว้ดังนี้

- (1) ผู้พิพากษาศาลสูง (judge of supreme court) เป็นประธาน (president) และ องค์คณะ (additional) ซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามอนุมาตรา (3)
 - (2) ประธานศาลพิเศษ (The tribunal president) จะได้รับการแต่งตั้งจากประธานาธิบดี หลังจากปรึกษาและได้รับความยินยอมจาก the chief Justice ของแอฟริกาใต้
 - (3) องค์คณะที่เหลือจะได้รับการแต่งตั้งจากประธานาธิบดี จากบุคคลในชั้นต่อไปนี้
 - (a) ผู้พิพากษา (judge) หรือ acting judges และ
 - (b) Magistrates และทนายความ (advocates or attorneys) ของศาลสูง ซึ่งมีประสบการณ์ในการบริหารงานยุติธรรม (administration of justice) อย่างน้อย 7 ปี
 - (4) (a) ประธานาธิบดีอาจแต่งตั้ง Serving judge หรือ magistrate เป็นองค์คณะของ ST โดยได้รับความยินยอมจาก the chief justice หรือ the magistrate commission ตามแต่กรณี
 - (b) ผู้พิพากษาจากแผนกต่าง ๆ ของศาลสูง อาจได้รับการแต่งตั้งเข้าสู่ศาลพิเศษได้ด้วย
 - (5) องค์คณะศาลพิเศษ จะดำรงตำแหน่งในระยะเวลาที่ ST นั้น ๆ คงอยู่ หรือในระยะเวลาที่ประธานาธิบดีกำหนดในการแต่งตั้ง
 - (a) องค์คณะอาจลาออกจากตำแหน่งได้ และ
 - (b) อาจถูกถอดถอนจากตำแหน่งหากประธานาธิบดีโดยความเห็นชอบของ Judicial service commission ร้องขอ
 - (6) (a) ศาลพิเศษ (ST) อาจได้รับความช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่ทางการบริหาร (administrative work) จากเจ้าหน้าที่ของกระทรวงยุติธรรม (Department of justice) โดยรัฐมนตรียุติธรรมแต่งตั้ง โดยความเห็นชอบของประธานศาลพิเศษ
 - (b) ประธานศาลพิเศษ อาจแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ใน (a) ให้เป็นเลขาธิการของศาล ST ได้ (secretary of the special tribunal)
- ข. อำนาจและหน้าที่ของศาลพิเศษ (power and function of special tribunal) ได้มีกำหนดไว้ในมาตรา 8 ดังต่อไปนี้
- (1) ST มีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่โดยปราศจากความลำเอียง และความกลัวภายใต้รัฐธรรมนูญและกฎหมาย
 - (2) ST มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่พิพาทกันทางแพ่ง (civil dispute) ที่นำเข้าสู่การพิจารณาโดยหน่วยสอบสวนพิเศษ (SIU) หรือผู้มีส่วนได้เสียซึ่งกำหนดไว้ในข้อบังคับ และมีอำนาจต่อไปนี้ด้วย

- (a) ออกคำสั่งพักกิจการ (suspension orders) หรือคำสั่งหยุดการกระทำ (interdicts) ที่ร้องขอโดย SIU หรือ คู่ความ
- (b) ออกคำสั่งที่เหมาะสม เพื่อประสิทธิภาพในการทำคำสั่งหรือพิพากษา
- (3) ออกหมายเรียก (subpoena) ใ้บุคคลมาศาล หรือส่งเอกสารหรือวัตถุใด ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่อง
- (4) ถ้าบุคคลใด
- (a) ได้รับหมายเรียกให้มาศาลในฐานะพยาน หรือให้นำหนังสือ เอกสาร หรือ วัตถุใด ๆ มาให้ แล้วไม่กระทำโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร และปรากฏจากเจ้าหน้าที่ผู้ส่งหมาย และพยานหลักฐานว่า
- (i) หมายได้ส่งให้ผู้นั้นโดยชอบ
- (ii) หลบเลี่ยงไม่ยอมรับหมาย
- (b) ไม่มาศาลในฐานะพยานตามหมายศาล ST อาจออกหมายจับบุคคลเช่นว่านั้น มาศาลได้ ตามเวลาที่กำหนดในหมายนั้น
- (5) บุคคลซึ่งถูกจับตามหมายจับจะถูกจำคุกหรือ ควบคุมตัวในที่คุมขัง เพื่อที่จะให้เขาให้การในฐานะพยาน หรือแสดงหนังสือ เอกสารนั้น ๆ แต่ศาล ST อาจปล่อยตัวไปโดยมีหรือไม่มีประกัน เพื่อจะได้้นำหนังสือ หรือเอกสาร หรือวัตถุใด ๆ มาให้ตามคำสั่ง
- (6) บุคคลตามเงื่อนไขในอนุมาตรา (5) ถ้าไม่ปรากฏตัวต่อศาล หรือไม่นำเอกสาร หนังสือ หรือวัตถุใด ตามที่ศาลต้องการ โดยไม่มีเหตุผล อาจมีความผิด ซึ่งอาจถูกตัดสินโดย ST ให้มีโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับ
- (7) คู่กรณีอาจมีการอุทธรณ์คำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลพิเศษ (ST) ต่อ the provincial division of the supreme court ที่มีเขตอำนาจได้
- ที่กล่าวมาในบทนี้ทั้งหมดนั้น เป็นรูปแบบของการใช้อำนาจสืบสวนสอบสวนของเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวน ซึ่งแม้จะมีความแตกต่างกันของผู้ที่ใช้อำนาจเหล่านี้ไปตามระบบการเมืองและกฎหมายของแต่ละประเทศ โดยบางประเทศให้หน้าที่ในการสืบสวนเป็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจ (Police) บางประเทศให้เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการ (Public Prosecutor) หรือให้เป็นหน้าที่ของตำรวจ โดยความควบคุมของพนักงานอัยการ หรือบางประเทศอาจจะตั้งหน่วยสอบสวนพิเศษขึ้นมาโดยเฉพาะ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสืบสวนสอบสวนความผิดบางประเภท เช่น หน่วยสอบสวนพิเศษของสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ Special Investigating Unit) หรือหน่วยสอบสวนพิเศษของสาธารณรัฐลิทัวเนีย (Special Investigation Service) ซึ่งถึงแม้หน่วยงานเหล่านี้จะมีชื่อเรียกแตกต่างกันไปก็ตาม แต่ลักษณะการใช้อำนาจคล้ายคลึงกัน ทั้งนี้เพื่อมุ่งต่อต้านอาชญากรรมที่มีความร้ายแรง ที่อาจส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของประเทศชาติ

ได้ และด้วยความจำเป็นในการที่เจ้าหน้าที่ต้องการพยานหลักฐานมาใช้ในการป้องกัน และควบคุมอาชญากรรมเหล่านี้ จึงต้องใช้วิธีการในการแสวงหาพยานหลักฐานแบบพิเศษ ซึ่งที่นิยมใช้มากก็ได้แก่ มาตรการในการเฝ้าระวัง (Use of surveillance) หน่วยข่าวกรอง (covert human intelligence) การแทรกแซงหรือดักกรองข้อมูลทางการสื่อสาร (interception of communications) ดักฟังโทรศัพท์ (Wire - trapping) การแฝงตัวในลักษณะที่เป็นสายลับ (Undercover investigators) ซึ่งก็จะเห็นได้ว่าอำนาจเหล่านี้ย่อมไม่อาจจะหลีกเลี่ยงที่จะไปกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลได้ ซึ่งแต่ละประเทศก็มีวิธีการควบคุมการใช้อำนาจเหล่านี้แตกต่างกันไป สำหรับประเทศไทย จะเห็นได้ว่าได้นำรูปแบบ และวิธีการของการสืบสวนเหล่านี้มาใช้ในการสืบสวนสอบสวนคดีแล้ว โดยในพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 ได้บัญญัติให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษใช้อำนาจเหล่านี้ได้ตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว ซึ่งเราจะได้อธิบายถึงอย่างละเอียดในบทต่อไป โดยจะได้กล่าวถึงตั้งแต่ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และสิทธิของบุคคลตามหลักสากล และตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 หลังจากนั้นจึงจะได้วิเคราะห์อำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 ในส่วนที่อาจส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคล และจะได้กล่าวถึงแนวทางการควบคุมอำนาจให้อยู่ในจุดที่เหมาะสม ระหว่างการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล กับการป้องกัน และควบคุมอาชญากรรมอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย